

**Menungang Abar pasal si Jesus
Kristo Sinurat i
MARKUS
Kepurisan et itueng Surat i
Markus**

Ating Menungang Abar sigun dut ki Markus na itue pasal ki Jesus Kristo neng bugtung na Yegang et Empu' banar. Ipinetlang atue e na si Jesus bilang sembatung taaw na maya keksegan. Itue e mebiri' dut kenyeng pegtuldu', dut pegindaag dut menge' kampung i Seytan, beke' dut pegmaap et keselaan et menge' taaw. Pasal dut kenyeng diri, pegsugiren i Jesus na ya Yegang et Taaw na natu' supaya isimaya' kenyeng biyag apang mepuwas ating menge' keselaan et sengketaawan.

Keberbenaran na pegsusugid i Markus ating ketuturanan pasal ki Jesus pinesebanar pasal dut kenyeng binwat, imbes dut menge' tinuldu'. Atue gasi maya metugna' pengreti' pasal kenye beke' kenyeng kesukuan. Segwa' sebarang menge' kebanta i Jesus lebi neng nemengiseg. Pegdateng dut emuring ketuturanan neng sinurat i Markus, pineabar sebarang menge' neinabu dut emuring linggu et biyag i Jesus atu't timbew't dunya', lebi ne dut pegkeransang kenye dut krus beke' dut pegkebiyag ye peuli'.

Ketulduan et itueng Surat

Mura si Jesus Timinagna' Nenuldu' 1:1-13

Si Jesus Negtagna' Nenuldu' dut Lungsud
Galilea 1:14—9:50
Si Jesus Siminurung dut Jerusalem 10:1-52
Emuring Linggu et Pegbiyag i Jesus 11:1—13:37
Pegpatey Dye ki Jesus 14:1—15:47
Itueng Pegkebiyag Peuli' i Jesus Kristo, Peg-
peribuwat dut Langit 16:1-20

*Pinanyap i Juan neng Mememewtismu Dalam
(Mateo 3:1-12; Lukas 3:1-18; Juan 1:19-28)*

¹ Menungang Abar itue pasal ki Jesus Kristo neng Yegang et Empu'. ² Timinagna' samat sinurat i Isaias neng tarus tagna' dut kesuratan ye. Bineres et Empu', kwan, "Kingga' mu. Ipedaak ku mengengabar ku na meuna dimu. Ya megpanyap et dalam mu. ³ Itue beres neng pegbebensag et mengengabar dut kelnangan, kwan,

'Ba' maya sembatung Pegibuten megderateng, pegtignaan beke' pegpetlangan tyu dalam. Megderateng ne Begerar, angkansa, pegpanyap kew et diri myu.' "

⁴ Angkansa, neinabu itue. Diminateng dut kelnangan si Juan neng mememewtismu apang tegnanan ye pegpeabar na megsusun menge' taaw et keselaan dye beke' bewtismuan, supaya maapen et Empu' menge' keselaan dye. ⁵ Menge' taaw teyeg dut Jerusalem beke' teyeg dut ginsan neng lungsud et Judea siminurung apang kumingeg kenye. Pegketbes et peglila' dye et menge' keselaan dye, binewtismuan ye dye dut danum et Jordan.

⁶ Bulbul et kamelyo badyu' i Juan beke' kulit bakes ye. Kumetumban beke' deges et lebten pegkaan ye. ⁷ Itue penuldu' na ating pegsugiren ye, "Lebing mekegees ya in pegbikianen ku. Diki ku keteup misan sumelukud apang memabad et siget et tempa' ye. ⁸ Binewtismuan ku kemyu dut danum, segwa', bewtismuan ye kemyu dut Menungang Nakem."

Pegbewtismu beke' Pegsulay ki Jesus

(Mateo 3:13—4:11; Lukas 3:21-22; 4:1-13)

⁹ Ganang dun nega't Judea si Juan sinurungan ya i Jesus teyeg dut Nasaret et Galilea apang bewtismuan ya i Juan dut Danum et Jordan.

¹⁰ Pegtindal i Jesus dut danum timiningara' ya beke' nebiri' ye Menungang Nakem samat aksang megineug kenye teyeg dut lelegdangan et Empu'. ¹¹ Nekingeg ye gasi beres teyeg dut lelegdangan et Empu', kwan, "Ikew yegang na pegkesien ku. Pinanyap mu aku."

¹² Pegketbes, pinesurung ya megtuy et Menungang Nakem dut kelnangan. ¹³ Menge' meklag neng ayup lang iba ye. Timineteg ya duun seked epat neng pulung eldew. Na pegsulayan ya i Seytan, segwa', tinimuru ya et menge' dereakan et Empu'.

Si Jesus Pegayat et Epat neng Menenera'

(Mateo 4:12-22; Lukas 4:14-15; 5:1-11)

¹⁴ Pegketbes nalew si Juan, siminurung si Jesus dut Galilea apang ipabar Menungang Abar teyeg dut Empu'. ¹⁵ "Timpu ne," sinugid ye, "Mengmilik ne Empu'. Pegsusun kew sampay mengandel et itueng Menungang Abar."

¹⁶ Ganang megpepanew dut deplakan et Dagat et Galilea nebiri' i Jesus megtipused, si Simon beke' si Andres. Pemengrambat sabab menenera' dye. ¹⁷ Ginayat ye dye, kwan, "Ani' kew. Baya' kew daken. Samat pegrambat myu et sera', deaken ku tiban kemyu menulis et taaw apang pebaran apang mengandel dye gasi et Empu'." ¹⁸ Tinektak dye megtuy menge' rambat sampay naya' kenye.

¹⁹ Ingga pe' merayu' nepenewan ye, nebiri' ye megtipused si Santiago* beke' si Juan neng menge' yegang i Sebedeo. Pegpunaan dye menge' rambat dut gubang. ²⁰ Megtuy ginayat ye gasi dye. Tinektak dye dut gubang ama' dye sampay menge' taaw neng pegtetengdanan. Naya' dye kenye.

*Pineugad i Jesus Meyaat neng Nakem
(Lukas 4:31-37)*

²¹ Neglembus dye dut Kapernaum. Siminled si Jesus dut sinagoga et Eldew et Kepeternan apang menuldu'.† ²² Neglilu' menge' taaw et pegtuldu' ye kedye. Sama ya et taaw neng maya basag, segwa' diki samat menge' menunuldu' et Keseraan.

²³ Maya lelaki neng negbegbalig et meraat siminled gasi dut sinagoga beke' mara bebresan ye. ²⁴ "Enu lamud mu damen, Jesus neng taw't Nasaret? Natu' ke taku' apang binesanen mu kami? Kilala kay ikew, Metigna' ke neng teyeg dut Empu'."

---

* **1:19** 1:19 Santiago - etawa si Jakob yegang i Sebedeo. † **1:21** 1:21 sinagoga - Pengempuan neng benwa et menge' taw't Judio.

²⁵ Binulag i Jesus menge' meyaat neng nakem, "Kas kegibek. Lumiwan kew kenye."

²⁶ Mura liminiwan dut lelaki meyaat neng nakem pinepulpug ye lelaki sampay giminerwak. ²⁷ Neglilu' menge' taaw beke' negingkut-ingkutan dye, "Enu itue? Bagung tuldu' taku' itue? Mebasag banar. Misan menge' meyaat neng nakem megkingeg ba' ya memulag."

²⁸ Metikas limingkep dut menge' ibang bagi' et lungsud et Galilea abar pasal et keradya ye.

Mekansang Pinenunga i Jesus

(Mateo 8:14-17; Lukas 4:38-41)

²⁹ Pegliwan dye dut sinagoga neglembus dye dut benwa i Simon beke' i Andres. Iba dye si Santiago beke' si Juan. ³⁰ Pengibanan i Simon neng libun pebubuntul sabab pegegnewan. Sinugid dye megtuy itue ki Jesus. ³¹ Pinekebian ya i Jesus indyari kineptan keremut ye apang ipetiyeg. Timingew megtuy egnew ye, angkansa, neketimuru ya kedye.

³² Ganang megurisarem ne binibit ki Jesus ginsan taaw neng tegesakit sampay menge' negbegbalig. ³³ Kisek mamin-amin menge' taaw et ating lungsud negtimung dut lelungewan et pegeldengan i Jesus. ³⁴ Pinenunga ye menge' sekiten et mekansang taaw beke' pineugad ye menge' meyaat neng nakem. Kaya pinebres ye meyaat neng nakem sabab kilala dye ya.

Nenelangin si Jesus et Yaya Lang

(Lukas 4:42-44)

³⁵ Kueldeu nega pagka' ingga gikgibek negtiyag si Jesus beke' yaya lang liminiwan et

benwa beke' kebebenwanan apang menelangin et Empu'. ³⁶ Tinulus ya i Simon beke' menge' iba ye. Pegkebiri' dye kenye, kwan dye, ³⁷ "Pegtulusen ke et ginsa't menge' taw."

³⁸ Temed sinugid i Jesus, "Sumurung tyu ne lang dut menge' ibang lungsud apang menuldu' gasi duun. Itue sabab angkansa nanew ku atue."

³⁹ Angkansa, linibut ye lungsud et Galilea. Nenuldu' ya dut menge' sinagoga sampay pineugad ye menge' meyaat neng nakem dut menge' taaw neng negbegbalig.

*Pinenunga i Jesus Taaw neng Tegeldew-eldew
(Mateo 8:1-4; Lukas 5:12-16)*

⁴⁰ Kasa, nepekabi' ki Jesus sembatung lelaki neng tegeldew-eldew beke' nepekleb et pegpeingasi' peuru. "Ba' mekedyari dimu, ipenungana' ku."

⁴¹ Meingesien si Jesus, angkansa, dinpen ye keremut ye dut lelaki. "Ingin ku numunga ke ne," sugid i Jesus. ⁴² Pinenunga ya megtuy. ⁴³ Indyari pinesurung ya i Jesus beke' sinugiran ya et kwantin, ⁴⁴ "Kasi' itue isugira' et misan sinu-sinu. Surungi' pari' apang pebiri' ke kenye. Megey ke et sigun et tinahag i Moises apang pebnar dut menge' taaw na melinis ke ne."

⁴⁵ Nugad ating taaw neng penenunga i Jesus, segwa', pinesewd ye dut menge' taaw ba' enu neinabu. Angkansa, kaya ne pepesewd i Jesus dut menge' taaw ba' sumurung ya dut menge' lungsud. Misan timineteg ya dut kelnangan sinurungan nega ya et menge' taaw teyeg dut leing-leing lungsud.

2

Pinenunga i Jesus Pangkul (*Mateo 9:1-8; Lukas 5:17-26*)

¹ Negpeuli' si Jesus dut lungsud et Kapernaum pegketalib et senung eldew segwa' nebaran et menge' taaw na nuli' ne ya. ² Negtimung mekansang taaw dut pegeldengan ye seked kaya ne metiyegan misan dut liwan et lelengewan. Ganang pegsusugid ye kedye Menungang Abar pasal et Empu', ³ maya menge' taaw nemengdateng megbibibit et sembatung lelaki neng pangkul. Pegpepsanen ya et epat neng kelekian. ⁴ Kaya mekepekabi' dye ki Jesus sabab et mekansang taw, angkansa, linsutan dye sapew dut entek i Jesus. Tinuntun dye lelaki neng pebubuntul et igaan ye. ⁵ Ganang nebiri' i Jesus kineradya dye pasal et pengarap dye kenye sinugid ye dut lelaki neng pangkul, kwan, "Yegang, mapen ku menge' keselaan mu."

⁶ Temed maya senung Eskriba neng menge' menunuldu' et Keseraan i Moises na megarung duun na pemegingkut-ingkut dut kenye-kenyeng pikiran. ⁷ "Manu megbebres et kwantin itueng taw? Keblan ye lengku na mesugid ye menge' bebresen na Empu' lang teupen meres. Sinu kemaap et menge' keselaan ba' diki Empu' lang?"

⁸ Pegreti' i Jesus na samat kwantin pikir dye, kwantin gasi ingkut ye kedye, "Manu kwantin pikiran myu? ⁹ Embe merugey isugid dut pangkul, 'Pegmaapen ne menge' keselaan mu,' etawa isugid, 'Teyeg ne. Bitan' igaan mu beke' panew ne?' ¹⁰ Apang mesewran myu na maya

basag ku neng Yegang et Taaw mengmaap et menge' keselaan, ¹¹ tahag ku dimu, "Teyeg ne. Bitu' igaan mu beke' uli' ne." "

¹² Timinyeg pangkul, beke' binikyat ye igaan ye. Liminiwan ya dut teteyumanan dye ginsan. Neglilu' menge' taaw beke' binantug dye Empu'. "Ingga pe' nekebiri' kay et samat itue," sugid dye.

Ginayat si Lebi

(Mateo 9:9-13; Lukas 5:27-32)

¹³ Siminurung peuli' si Jesus dut deplakan et dagat. Tinulduan ye mekansang taaw neng nepekabi' kenye. ¹⁴ Peglahyun et panew ye nebiri' ye si Lebi neng yegang i Alpeo. Megarung ya dut pegsukutan et buwis. Ginayat i Jesus, "Baya' daken." Timinyeg si Lebi sampay naya' kenye.

¹⁵ Neinabu gasi kasa in negpanyap si Lebi dut benwa ye. Ganang megkekaan ne si Jesus beke' menge' pepengenaran ye liminamud kenye menge' menunukut et buwis beke' menge' taaw neng tegesala'. Nepelamud dye dut menge' taaw neng daran megsusunud kenye. ¹⁶ Pegkebiri' et menge' Eskriba et menge' Pariseo na linemuran ya et itueng menge' taaw nengingkut dye dut menge' pepengenaran ye, "Manu megsaru ya dut menge' menunukut et buwis beke' menge' taaw neng tegesala'?"

¹⁷ Nekingeg sebarang itue i Jesus beke' neg-sugid kedye, "Kaya nengeilangan et mengunguru kaya sakit selyu lang ba' tegesakit. Natu' ku apang geyaten na megsusun menge' maya keselaan, diki menge' metigna'."

Iningkutan si Jesus Pasal et Diki Mengan
(Mateo 9:14-17; Lukas 5:33-39)

¹⁸ Na, tinuud et menge' pepengenaran i Juan sampay menge' Pariseo na diki mengan seked et senung eldew. Maya menge' taaw siminurung ki Jesus apang iingkut itue kenye. “Manu pegturen et menge' pepengenaran i Juan beke' menge' Pariseo na diki mengan, temed, menge' pepengenaran mu pemengan?”

¹⁹ Sinugid ye kedye, “Mekedyari taku' metngewan mengan et menge' nemengluruk dut bulun kwit sentin nega lelaki neng binulun? Keilangan diki metngewan dye mengan kwit sentin nega binulun. ²⁰ Ba' nugad ne kedye lelaki neng binulun mekedyari dye diki mengan. ²¹ Diki gasi teup itempel bagung kumut dut lelaging kumut. Pegkisek et bagung kumut meuyat lelagi beke' dumekla' banar uyat. ²² Kwantin gasi dut bagung inumen. Kaya pegsunu' dut lelaging kulit neng susunan sabab ipelput et inumen lelaging kulit Meula' inumen sampay sali' dye yumaat. Keilangan bagung inumen isunu' dut bagung susunan.”

Empu' et Eldew et Kepeternan
(Mateo 12:1-8; Lukas 6:1-5)

²³ Sembatung Eldew et Kepeternan ganang megpepanew si Jesus kwan, dut ketiriguan, iba ye menge' pepengenaran ye, nemengurut dye et uhey. ²⁴ Iningkut kenye et menge' Pariseo, “Birina'. Manu pegkeredyanen et menge' pepengenaran mu na pegdyenganen atin et Eldew et Kepeternan?”

25 Siminambag ya, “Kaya taku' mekebatsa' myu inelu' i Dabid neng pegibuten tagna' beke' menge' iba ye ating masa inurapan dye sabab kaya pegkaan dye? 26 Masa et eldew i Abiatar neng pegibuten et menge' pari' siminled si Dabid dut benwa et Empu' beke' nengaan et bengbang neng binggey dut Empu'. Nekesurat dut Keseraan et Empu' na menge' pari' lang mekedyari nengaan et itueng bengbang. Temed kiminaan si Dabid beke' binggeyan ye menge' iba ye. 27 Pinandu' Eldew et Kepeternan apang ikenunga et menge' taaw. Diki binaal taaw sabab et Eldew et Kepeternan. 28 Angkansa, aku neng Yegang et Taaw* maya basag memili' misan enung keredyanen dut Eldew et Kepeternan.”

3

Taaw na' Patey neng Keremut (Mateo 12:9-14; Lukas 6:6-11)

1 Siminled peuli' si Jesus dut sinagoga. Duntin gasi sembatung lelaki neng patey keremut. 2 Pegsisipian dye si Jesus et senung taaw duntin apang mesumbang ya. Pegbirinen dye ba' ipenunga ye taaw sabab sungsang dut menge' Judio ba' megkeradya et Eldew et Kepeternan. 3 Tinahag i Jesus lelaki neng patey keremut, kwan, “Teyeg. Ani't unaan.” 4 Iningkut ye dye, “Sungsang taku' megkeradya et menunga ba' Eldew et Kepeternan? Diki be sungsang ba' megkeradya et meyaat? Embe meyaat keredyanen,

---

* **2:28** 2:28 Yegang et Taaw - Sinugid i Jesus itueng ibang ngaran ye. Betsaen dut Diksyunario.

memawi' et biyag etawa mematey?" Temed kaya siminambag dye. ⁵ Iseg penyek ye kedye segwa' merupuk ya sabab mektul ulu dye. Tinahag ye lelaki, kwan, "Iktanga' keremut mu." Nektang ye beke' niminunga. ⁶ Liminiwan menge' Pariseo beke' siminurung megtuy dut menge' tindeg i Herodes neng pegibuten. Negisun-isun dye ba' enukwan peteyen si Jesus.

Kineldamen dut Deplakan et Dagat
(Mateo 12:15-21; Lukas 6:17-19)

⁷ Nugad si Jesus iba ye menge' pepengeneran ye beke' siminurung dut deplakan et dagat. Nepebiniyan kedye mekansang taaw teyeg dut Galilea beke' dut Judea. ⁸ Siminurung gasi kenye mekansang taaw teyeg dut Jerusalem, Idumea, Tiro, Sidon, beke' taaw dut dipag et Jordan sabab nebaran dye menge' pegkeredyanen ye. ⁹ Pinepanyap i Jesus menge' pepengeneran sembatung gubang na megamit ye, supaya diki ya merumpiet et mekansang taw. ¹⁰ Sabab mekansang pinenunga ye, angkansa, pegrumpieten ya et menge' taaw neng tegesakit apang mekutew dye lang ya. ¹¹ Ba' mebiri' ya et menge' taaw neng sinelban et menge' meyaat neng nakem pepekleb dye dut teteyumanan ye beke' megegerwak, "Ikew Yegang et Empu'." ¹² Ininduan dye i Jesus na endey dye isugid ba' sinu ya.

Pegpili' et Sempulu' Duwa
(Mateo 10:1-4; Lukas 6:12-16)

¹³ Timinindal si Jesus dut mebudbukid beke' tiningkag ye sebarang sigun et keinginan ye.

Nepekabi' dye. ¹⁴ Nemili' ya et sempulu' duwang ketawan na ngaran ye menge' apostol. Maya' dye kenye beke' daaken ye gasi apang menuldu'. ¹⁵ Binggeyan ye dye et basag megpeugad et menge' meyaat neng nakem ba' maya taaw megbebalig. ¹⁶ Itue menge' pinili' ye: Ngaran i Simon sinugpunan ye et Pedro, ¹⁷ si Santiago beke' si Juan neng menge' yegang i Sebedeo, ngineranan ye dye et Boanerges, gay bersen, "menge' lelaki neng samat duldug", ¹⁸ si Andres, si Pelipe, si Bartolome, si Mateo, si Tomas, si Santiago* neng yegang i Alpeo, si Tadeo beke' si Simon neng taw't Kanaan, ¹⁹ sampay si Judas Iskariote neng nengdagang ki Jesus.

Si Jesus beke' si Beelsebul

(Mateo 12:22-32; Lukas 11:14-23; 12:10)

²⁰ Siminled si Jesus dut sembatung benwa, angkansa, negtimung peuli' mekansang taw. Atin sabab angkansa kaya nekekaan dye. ²¹ Ganang nebaran et menge' usba ye menge' neinabu siminurung dye duntin apang isien ya sabab negsugid menge' taaw na nelaman ya et pikiran.

²² Sinugid gasi et menge' Eskriba neng nemengdateng teyeg dut Jerusalem, kwan, "Sinelban ya i Beelsebul, pegibuten et menge' meyaat neng nakem na megbebgey kenye et basag na megpeugad et menge' meyaat neng nakem."

²³ Angkansa, pinekabi' i Jesus menge' taaw apang isugid ye kedye menge' senung karang.

---

* **3:18** 3:18 si Santiago - etawa si Jakob yegang i Alpeo.

“E nukwan mepeugad i Seytan si Seytan? ²⁴ Ba' megatu-atu dye-megdye menge' taw't sembatung lungsud, diki kesangdan ating lungsud. ²⁵ Ba' megatu-atu menge' usba-megusba, diki kesangdan pegusba. ²⁶ Ba' memanta si Seytan kebanta menge' siminunud kenye megpekparak ne. Diki ya kesangdan. Keskeran ye ne ba' kwantin.

²⁷ “Diki mekedyaring kesled dut benwa et mebasag neng taaw apang kagew et perekakas ye selyu punggungen ye mena taaw neng mebasag mura meisi' ye menge' perekakas dut seled.† ²⁸ Keberbenaran pegsugiren ku dimyu. Mapen ginsan menge' keselaan beke' menge' penerwa et taw. ²⁹ Temed diki mapen misan ingyan menge' taaw neng megteterwa et Menungang Nakem. Kaya keskeran sala' dye.” ³⁰ Sinugid ye itue sabab tinendesana dye na pegseselban ya et meyaat neng nakem.

Indu' beke' Ketipusdan i Jesus

(Mateo 12:46-50; Lukas 8:19-21)

³¹ Nekeruntin indu' beke' menge' tipused i Jesus. Dut liwan dye et benwa, temed, maya taaw pinesled dye apang geyaten si Jesus. ³² Mekansang taaw megarung et pelibut i Jesus beke' sinugid dye kenye, “Meputek kay mena pegbersen mu. Dut liwan indu' mu beke' menge' tipused mu. Pegeyaten dye ikew.”

³³ Iningkut ye dye, kwan, “Sinu mepantun indu' beke' menge' tipused ku?” ³⁴ Pegseyek ye dut menge' megarung et pelibut ye sinugid

† **3:27** 3:27 Gay bersen i Jesus, kepeugad Ya et meyaat neng nakem sabab lebing mekegees Ya ki Seytan.

ye, "Itue pantun indu' beke' menge' tipused ku³⁵ sabab ba' sinu megtutuman et tahag et Empu' itue gasi tipused beke' indu' ku."

4

Karang pasal et Leing-leing Lugta' (Mateo 13:1-9; Lukas 8:4-8)

¹ Timinagna' peuli' nenuldu' si Jesus dut deplakan et dagat. Sabab et mekansang banar taaw pelibut kenye, angkansa, siminakat ya et sembatung gubang. Dut dagat gubang neng pegerungan ye beke' dut deplakan et dagat gasi menge' taw. ² Pegkerangen ye lang pegtuldu' ye et mekansang neng ginis. Itue sinugid ye. ³ "Kingga' myu. Maya mengunguma nanew apang menabug et pungu. ⁴ Pepsabug ye maya pungu na nekapet dut abi't dalan. Diminateng menge' begit apang mengaan et pungu. ⁵ Maya gasi pungu nekapet dut kebebetuan neng mebabew lang lugta'. Metikas timinuhu' sabab et kaya lang mekapal lugta'. ⁶ Peginit et eldew nerungley luluwaken sabab kaya mekerarem menge' gamut. ⁷ Maya gasi nekapet dut lugta' na maya beriri' tagna'. Timinunas menge' beriri' angka neternung menge' luluwaken neng timinuhu' in, angkansa kaya nua'. ⁸ Menge' iba nekapet dut menungang lugta'. Timinuhu' beke' negbara' sampay kiminansang elinseg. Maya nua' et tegtelumpulung elinseg, tegenem neng pulung elinseg beke' tegsenggatus neng elinseg." ⁹ Sinugid i Jesus kedye, "Ba' maya taaw meingin megkesewd keilangan kumingeg."

Adyat et Karang

(Mateo 13:10-17; Lukas 8:9-10)

¹⁰ Ganang yaya mene si Jesus mengingkut kenye sempulu' duwang pepengeran ye beke' menge' ibang taaw pasal et menge' karang. ¹¹ Sinugid ye kedye, kwan, "Pinesewd dimyu menge' tagu' pasal ba' enukwan mengmilik Empu'. Temed dut menge' ibang taaw neng mendi' mengandel pegtuldu' itue pinebiya' et karang. ¹² Atin meinabu apang, 'Pegseyek dye diki masip misan kebiri' dye. Pegkingeg dye diki kereti' misan mekingeg dye, apang diki dye kepeuli' dut Empu'. Diki gasi mapen menge' keselaan dye.' "

Pegpereti' i Jesus et Karang pasal et Leing-leing Lugta'

(Mateo 13:18-23; Lukas 8:11-15)

¹³ Iningkut ye kedye, "Ingga pe' taku' neretian myu itueng karang? Ba' kwantin enukwan meretian myu ibang menge' karang? ¹⁴ Itue retian et karang. Pegsabug et mengunguma atin samat pegtuldu' et Empu'. ¹⁵ Maya menge' taaw samat lugta' dut abi't dalan na neptan et pungu. Pegkingeg dye et beres et Empu' diminatang si Seytan apang ugaren beres neng tinuldu' kedye.

¹⁶ "Pegkingeg et menge' iba et beres samat kebetuan na neptan et pungu. Nenep dye sabab tinerima dye megtuy menge' beres. ¹⁷ Temed kaya timineteg dut pikiran dye beres et Empu', angkansa, kaya diminaran dye. Pegdateng et keliyutan beke' sawey sabab et pegterima et beres negmendi' dye megtuy.

18 “Menge' ibang taaw samat maya beriri' tagna' na' neptan et pungu. Kiningeg dye beres et Empu'. 19 Pemikir dye pasal et menge' kesesewan alang et kebiyagan dye beke' keblan dye mekepesanang menge' mergang ginis sampay ibang keinginan seked pegternungen beres et Empu'. Angkansa, kaya negbara' dye.

20 “Temed menge' iba samat menungang lugta' neng neptan et pungu. Pegkinggen dye beke' pegterimanen beres sampay negbara' dye. Samat pegbua' et luluwaken sinungtuan dye. Maya nua' et kikisek beke' maya mekansang sampay maya nua' et mekansang banar.”

*Pelitaan Pegtetekpan et Gentangan
(Lukas 8:16-18)*

21 Iningkut i Jesus kedye, kwan, “Pegpegketan taku' pelitaan apang tekpan et gentangan etawa dut sirib et igaan? Diki taku' apang iratun dut deretunan et pelitaan? 22 Sabab kaya pegtetagu' na diki meblad beke' kaya lang ginis na tagu' na diki ipesewd. 23 Ba' maya taaw meingin megkesewd keilangan kumingeg.”

24 Sinugid ye kedye, “Retia' myu et menunga sebarang mekekingeg myu,” kwan ye. “Ba' enu pegemiten myu neng penukud megdemikian kwantin gasi isukud dimyu et Empu'. 25 Dugangan nega mayang maya ne, temed isien nega dut kurang itieng kisek na dut kenye.”

Karang pasal et Pungu neng Megtutuhu'

26 Sinugid nega i Jesus, kwan, “Kwantin mengmilik Empu' dut taw. Samat sembatung lelaki neng megsesasad et pungu dut lugta'. 27 Eldew

gebi ba' megiga' etawa megtitiyag menenasad megtutuhu' beke' megbebara' pungu misan kaya mekesewran et lelaki ba' enukwan. ²⁸ Pepetuhu' beke' pepebua' et lugta' menge' luluwaken. Deun mena, mura uheyen, pegketbes dumunguk. ²⁹ Ba' lutu' ne, pepekeyg itue sabab sereng ne keygen."

Karang pasal et Elinseg et Mustasa
(Mateo 13:31-32, 34; Lukas 13:18-19)

³⁰ Nengingkut gasi si Jesus, "Samat enung ginis kebnanan megmilik banar Empu'? Enung karang gemiten tyu apang ituldu' itue? ³¹ Samat elinseg et mustasa itue. Kikisek et ginsan neng alit na ipegluwak dut lugta'. ³² Temed ba' linuwak ne pegbara' beke' megdekla' et ginsan neng tutulnuen. Meksanga itue et merapa', angkansa, mekepugad menge' begit dut sirib ye."

³³ Beres et Empu' daran pegkarang i Jesus dut menge' taaw sigun et megesan et pengreti' dye. ³⁴ Kaya pegbiseranen ye dye ba' diki ikarang ye. Pinesewd ye ginsan neng retian et karang dut menge' pepengenaran ye ba' diri ye mene.

Pinetngew i Jesus Ribut
(Mateo 8:23-27; Lukas 8:22-25)

³⁵ Megegebi ne et ating eldew sinugid i Jesus dut menge' pepengenaran ye, kwan, "Dumipag tyu dut sembelang deplakan et dagat." ³⁶ Tinirengan dye menge' taw. Siminakat gasi menge' pepengenaran et gubang neng pegerungan i Jesus beke' nemenulak. Maya nega ibang gubang kedingan dye. ³⁷ Dinetengan dye et mebasag banar neng ribut. Tinumpilan et

menge' gumbang gubang seked kisek mebaha. ³⁸ Megiga' si Jesus et bantal dut embut et gubang. Tiniyag ya et menge' pepengeran beke' in-inkut dye ya, kwan, "Menunuldu', kaya taku' megraas ke megtetgeb tyu ne?"

³⁹ Negbangun ya. Indyari binulag ye deres beke' tinahag ye dagat, kwan, "Kas kegibek! Tengew!" Timingew deres sampay limininew dagat. ⁴⁰ Iningkut ye kedye, "Manu megtetakut kew? Kayangga pe' taku' pegandel myu daken?"

⁴¹ Timinakut dye banar beke' nengingkut-inkut dye, kwan, "Sinu taku' itue? Misan deres beke' dagat penelinga kenye!"

5

Pinenunga Taaw neng Sinelban et Meyaata neng Nakem

(Mateo 8:28-34; Lukas 8:26-39)

¹ Diminipag dye dut sembelang dagat dut lungsud et menge' taaw et Geraseno. ² Pegineug i Jesus et gubang sinusup ya megtuy et lelaki neng pegseselban et meyaata neng nakem.

³ Kelelbengan pegeldengan et lelaki. Kaya ne ya mekepungpung misan rantay nega gemiten.

⁴ Daran pegpungpungen et rantay keremut beke' tiked ye temed pinegliligtu' ye lang rantay dut keremut ye sampay binugtu' besi' dut tiked ye. Kaya taaw mekeraag kenye. ⁵ Eldew gebi pegbegbensag ya dut kelelbengan beke' dut kebudbuluran. Pepetewanan ye et batu diri ye.

⁶ Merayu' nega ya ganang nepayag ye si Jesus. Diminarak ya apang pekleb dut teteyumanan i

Jesus. ⁷ Giminerwak ya et mebasag banar, kwan, “Jesus, Yegang et Empu' neng pegbentugen et ginsan, enu lamud mu daken? Pegpeingasi' ku dimu pebiya' et Empu' na kasi' ku peliyuti'.”

⁸ Sabab et itue tinahag i Jesus kenye, kwan, “Meyaat neng nakem, mugad ke et lelaki.”

⁹ Iningkut kenye i Jesus, “Sinu ingaran mu?” “Rungrupung ingaran ku,” sinambag et lelaki, “sabab mekansang kay.” ¹⁰ Tineew dye peuli' ki Jesus na endey dye ipeugad dut ating sakup.

¹¹ Maya pepehnen et mekansang biyek neng pemenginan dut kikilid et bulud na mekabi' kedye. ¹² Negpeingasi' ki Jesus menge' meyaat neng nakem, “Iperelina' kay dut menge' biyek apang kesaleb kay kedye.” ¹³ Tinugutan ye dye. Liminiwan menge' meyaat neng nakem dut lelaki beke' sinelban dye menge' biyek. Nepetibukad surung dut pengpang pepehnen neng biyek na duwang ribu. Neregdag dut dagat sampay nelmes.

¹⁴ Nelegyu menge' mengingipat et menge' biyek, beke' ipinengabar dye itue dut kebeben-wanan beke' dut kebudbukiran. Diminarak menge' taaw apang kebiri' ba' enu neinabu. ¹⁵ Pegdateng ki Jesus nebiri' dye lelaki neng sinelban et mekansang meyaat neng nakem tagna'. Megarung ya beke' megbebadyu' ne. Menunga ne pikiran ye, angkansa, timinakut dye. ¹⁶ Nemegebisara-bisara menge' taaw pasal et neinabu dut lelaki beke' dut menge' biyek. ¹⁷ Angkansa, tineew dye ki Jesus na teyen mugad dut lungsud dye. ¹⁸ Mura siminakat si Jesus dut gubang kiminabi' kenye lelaki neng sinelban et

menge' meyaat neng nakem tagna'. Tinew ye na maya' kenye. ¹⁹ Temed negmendi' si Jesus. Kwan ye, "Uli' ne tiban dut keusbaan mu. Isugira' kedye menge' menungang inelu' et Empu' dimu sampay ba' enukwan gasi ya neingasi' dimu."

²⁰ Nugad ya beke' pinabar ye dut taw't Dekapolis menge' ginis neng inelu' i Jesus kenye. Neglilu' menge' taaw neng kiminingeg kenye.

Budyang neng Patey beke' Libun neng Tege-sakit

(Mateo 9:18-26; Lukas 8:40-56)

²¹ Pegdipag peuli' i Jesus dut sembela' neg-timung mekansang banar taaw pelibut kenye dut deplakan et dagat. ²² Diminuntin si Jairo neng sembatung lelaki na megkeppet et menge' taaw neng pemegtimung dut sinagoga. Pegkebiri' ye ki Jesus nepekabi' ya beke' siminelukud dut teteyumanan ye. ²³ Timinew kenye et asi'asi' banar, kwan, "Mekelpusan budyang ku. Pegtewen ku teyen dimu na maya' ke daken. Idepna' mena teyen keremut mu kenye apang numunga ya." ²⁴ Naya' si Jesus kenye. Sinelundungan ya et mekansang banar menge' taaw neng nen-grumpiet kenye.

²⁵ Maya libun duntin na seled et sempulu' duwang teun ne pedu'dugu' kenye. ²⁶ Negsusa ya banar sabab et peguru-uru et menge' mengunguru kenye. Namin pirak beke' pengarta' ye et pegpeuru, temed, kaya lang negnunga gamlang susulu kiminansang. ²⁷ Pegkabar ye pasal ki Jesus negpesitsiet gasi ya dut menge' taaw seked nekepekabi' et lilikuran i Jesus apang

tuldinger ye badyu' i Jesus. ²⁸ Sabab pinikir ye, "Numunga ku misan badyu' ye lang metuldinger ku." ²⁹ Pegtuldinger ye't badyu' i Jesus timinngew megtuy pegdu'dugu' ye beke' neresanan ye na menunga ne ya et peresaan ye.

³⁰ Neresanan megtuy i Jesus na maya basag liminiwan set kenye. Liminingew ya dut menge' taaw beke' nengingkut. "Sinu timinuldinger et badyu' ku?"

³¹ Siminambag kenye menge' pepengeneran ye, kwan, "Enu be atin? Mekebiri' mu ne na pegrurumpieten ke et menge' taw, temed pengingkut ke nega ba' sinu timinuldinger dimu?"

³² Temed meglilingew-lingew nega si Jesus apang mebiri' ye ba' sinu timinuldinger et badyu' ye. ³³ Neretian et libun neinabu kenye, angkansa, nepekabi' beke' nepekleb dut teteyumanan i Jesus. Giminerger ya sabab et takut. Linila' ye ginsan keberbenaran neng neinabu kenye. ³⁴ Sinugid i Jesus kenye, kwan, "Libun, pinenunga ke sabab et pegandel mu daken. Mugad ke ne et menungang pemilugan beke' megnunga ke banar et peresaan mu."

³⁵ Megbebres nega si Jesus maya taaw diminateng teyeg dut benwa i Jairo apang ipabar itue kenye. "Patey ne yegang mu," kwan dye. "Endey ne sesewen Menunuldu'."

³⁶ Kaya inasip i Jesus bineres dye. Gamlang sinugid ye itue ki Jairo, "Kas raas. Mengandel ke lang daken."

³⁷ Kaya iba pinebaya' ye ba' diki si Pedro beke' si Santiago sampay si Juan lang neng tipused i Santiago. ³⁸ Pegdateng dye de Jairo dut benwa

ye nebiri' i Jesus na mesasew menge' taw. Megsisiyak dye et mebasag sampay pemengerirung. ³⁹ Pegseled dye iningkut i Jesus dut menge' taw, kwan, "Manu ginsa't itue pemegsasew beke' megsisiyak? Diki patey yegang erapun megiga' lang."

⁴⁰ Temed sinawey ya et menge' taw. Pineliwan ye dye ginsan lyu et telung pepengenaran ye beke' gunggurang et budyang. Siminled dye dut pegbubuntulan et budyang in. ⁴¹ Kineptan i Jesus keremut et budyang beke' itue tinahag kenye, "Talita kumi" na retian, "Budyang, teyeg ne."

⁴² Timinyeg megtuy budyang beke' nekepanew. Neglilu' banar gunggurang ye. Sempulu' duwang teun ne umur et budyang. ⁴³ Asi'asi' banar penektak i Jesus kedye na endey ipesewd itue dut misan sinu. Pinerendem ye gasi na begeyan et pegkaan budyang.

6

Tarus neng Kaya Pegesipen (Mateo 13:53-58; Lukas 4:16-30)

¹ Nugad si Jesus duntin apang muli' dut minewanan ye. Naya' kenye menge' pepengenaran ye. ² Pegeldew et Kepeternan tinulduan ye menge' taaw neng siminled dut sinagoga. Neglilu' menge' taaw neng nekekingeg kenye, angkansa, nengingkut dye, "Embe minewanan et menge' tuldu' ye? Enu itueng kesewran na inigbey kenye? Enukwon binaal ye menge' kelilu'lilung keradya? ³ Mememaal lang et benwa lengku itueng taw. Yegang ya i Maria beke'

tipused i Santiago, i Jose, i Judas beke' i Simon. Liminegdeng atue menge' tipused yeng libun, diki be?" Angkansa, nengaha' menge' taaw kenye beke' sabab nengimbeng dye kenye.

⁴ Pegketbes sinugid i Jesus kedye, kwan, "Pegtewtewen et menge' taaw tarus dut ibang menge' lungsud temed kaya pegesipen ya et binenwa ye beke' keusbaan ye sampay menge' ibang taaw dut diri yeng lungsud."⁵ Kaya kelang kelilu'lilung keradya nelu' i Jesus duntin. Selyu ga ating senu-senung taaw na mesakit dumpen ye et keremut sampay pinenunga ye dye. ⁶ Neglilu' si Jesus sabab mendi' dye mengan-del. Nepelatun-latun si Jesus dut menge' ibang rurungan apang menuldu'.

Pinepanew i Jesus Sempulu' Duwa
(Mateo 10:5-15; Lukas 9:1-6)

⁷ Sembatung eldew binisara i Jesus sempulu' duwang pepengenaran ye apang ipesurung ye dye tegduruwa dut menge' taaw duntin. Binggeyan ye dye et basag apang ipeugad menge' meyaat neng nakem. ⁸ Tinahag ye dye, kwan, "Kas kew bibit misan enu lyu et susungkid. Endey mibit et kekanen, tiptingkep sampay pirak. ⁹ Pegtempa' kew lang beke' endey meglapis et badyu'."

¹⁰ Tinahag ye gasi dye, kwan, "Ba' embeng benwa tindalan myu, duntin tetegi' myu seked mugad kew et ating lungsud. ¹¹ Ba' diki kew terimanen et misan enung lungsud etawa mendi' dye kumingeg et beres myu, tultuga' myu tehuk

et tiked myu mura kew mugad duntin, na sembatung pebna na inistiaran dye ne.”

¹² Angkansa, nanew dye apang ituldu' na keilangan susunan et menge' taaw keselaan dye. ¹³ Nepeugad dye mekansang meyaat neng nakem. Pineyran dye et lana et olibo menge' taaw neng tegesakit sampay pinenunga ye dye.

*Pinutek Liyeg i Juan neng Mememewtismu
(Mateo 14:1-12; Lukas 9:7-9)*

¹⁴ Nebaran i Herodes neng pegibuten menge' neinabu. Kilala ne banar ingaran i Jesus. Keblan et senung taaw negbiyag peuli' si Juan neng mememewtismu, angkansa, mekedyari balen ye menge' kelilu'lilung keradya. ¹⁵ “Ya si Elias,” kwa't menge' iba. Keblan gasi et menge' iba na tarus ya samat menge' tarus tagna'.

¹⁶ Temed pegkabar i Herodes sinugid ye, “Negbiyag peuli' si Juan neng mememewtismu, taaw neng pineputkan ku et liyeg.” ¹⁷ Sabab et inangat i Herodias beke' kineradya i Herodes sabab gasi et sumbung i Juan. Sinulayan i Juan dyenganen pegbe'baya' i Herodes ki Herodias neng esawa et tipused yeng si Pelipe. ¹⁸ Tinumpelakan i Juan si Herodes tagna'. “Sungsang et Keseraan ba' ipeiba esawa et tipused mu,” kwan ye. ¹⁹ Niseg si Herodias ki Juan, angkansa, ingin ye peteyen si Juan. Temed kaya mebaal ye. ²⁰ Sabab takut si Herodes ki Juan, angkansa, pinepetunguan ye ya. Nesewran i Herodes na menunga beke' metigna' neng taaw si Juan. Ingin ye kumingeg ba' meres si Juan temed pegkekingeg ye kenye nesasew pikiran ye.

²¹ Nekerateng timpu apang meles si Herodias ki Juan. Negpepanyap si Herodes et kelang kenkaan sabab umanat ye. Inangey ye menge' pegibuten et gobyerno beke' menge' pegibuten et menge' sundalu sampay menge' begerar dut Galilea. ²² Siminled yegang i Herodias neng libun apang megtarek. Pinenep ye banar si Herodes beke' ginsan taaw duntin, angkansa, sinugid i Herodes kenye, kwan, "Tewa' daken misan enung neinginan mu, begeyan ke." ²³ Negtange' nega si Herodes kenye, "Misan enung tewen mu daken ibgey ku dimu seked tenga' et pegmilik ku."

²⁴ Liminiwan budyang supaya ingkuten ye indu' ye. "Enu tewen ku?" Itue sinambag ye, "Ulu i Juan neng mememewtismu." ²⁵ Negpeuli' ya megtuy ki Herodes. Sinugid ye kenye, "Ingin ku igbey mu daken tiban ulu i Juan na iratun et raya'."

²⁶ Riminupuk banar pegibuten temed sabab et tinange' ye dut teteyumanan et menge' taaw neng inangey ye, diki ye ne ingin bewien tineew et budyang. ²⁷ Pinesurung ye megtuy sundalu apang isien ulu i Juan. Pinutek ye liyeg i Juan dut pipirisuan sigun et tahag i Herodes. ²⁸ Binibit ye ulu pereratun et raya' beke' inibgey itue dut budyang apang ibgey gasi dut indu' ye. ²⁹ Nebaran itue et menge' pepengenan i Juan. Inisi' dye bangkay i Juan indyari linbeng.

Pinekaan Limang Ribu

(Mateo 14:13-21; Lukas 9:10-17; Juan 6:1-14)

³⁰ Pegketuman et menge' apostol neng dinaak i Jesus kedye, negpeuli' kenye. Pinabar kenye ginsan neng kineradya beke' tinuldu' dye.

³¹ Ginayat ye dye, kwan, "Baya' kew daken dut sakup et kelnangan neng kaya gikgibek apang kepetaren kew et kikisek." Kaya timpu dye mekekaan sabab et mekansang banar taaw sumled lumiwan. ³² Siminakat dye et gubang didye lang beke' siminurung si Jesus kedye.

³³ Temed pegugad dye nebiri' dye et menge' taaw neng nekekilala kedye. Negdarak menge' taaw teyeg dut menge' sakup et lungsud pesurung dut pegtetenan i Jesus. Nekeuna dye kire Jesus. ³⁴ Pegineug i Jesus et gubang tineyuma ye mekansang banar taw. Neingasi' ya banar sabab sama dye et bibili neng kaya mengingipat. Mekansang tinuldu' ye kedye. ³⁵ Ganang megn-gengapun ne nepekabi' kenye menge' pepengenanar ye beke' sinugid, "Kelnangan ne itue, diki be, beke' mekabi' ne lumdep elded. ³⁶ Teyen ipepenewa' mena menge' taaw apang kesurung dye dut tetebean. Duun dye lang kelen et pegkaan."

³⁷ Siminambag ya kedye, kwan, "Keilangan kemyu megey kedye et pegkaan." Nengingkut dye kenye, "Kelen kay taku' et arga' et duwang gatus denaryong bengbang apang ipekaan kedye?"

³⁸ Nengingkut ya kedye, "Senung bengbang myu? Surungi' beke' birina' myu." Pegkesewd dye, siminambag dye, "Limang bengbang beke' duwang sera' lang."

³⁹ Tinahag ye menge' pepengenanar na

iparung ginsan taw. ⁴⁰ Negdegdalag dye narung, tegsenggatus beke' teglimampulung taw. ⁴¹ Pegisi' i Jesus et limang bengbang beke' duwang sera' timiningara' ya dut langit beke' nenelangin et pegbantug et Empu'. Pinegpukputek ye bengbang beke' binggey dut menge' pepengenanran apang ipemagi' dut menge' taw. Pinegbe'bagi' ye gasi duwang sera' dut ginsan taw. ⁴² Nekekaan dye ginsan beke' pinemyagan. ⁴³ Pegketbes tinimung et menge' pepengenanran menge' eped et bengbang beke' sera' neng neglebi. Nekebaha dye et sempulu' duwang dedekerang tabig. ⁴⁴ Limang ribu keldamen et menge' lelaki lang neng nemengaan.

*Nanew si Jesus dut Timbew et Dagat
(Mateo 14:22-33; Juan 6:15-21)*

⁴⁵ Pinesakat i Jesus megtuy menge' pepengenanran ye et gubang apang meguna kenye dut Betsaida dut sembelang dagat kwit pepeuli' ye pe' menge' taw. ⁴⁶ Pegtireng ye kedye timinungul ya dut mebudbukid apang menelangin.

⁴⁷ Ganang megegebi ne, dut lawed nega menge' pepengenanran neng megsesakat et gubang, temed, yaya mene si Jesus dut deplakan. ⁴⁸ Nebiri' ye mekeliyutan et pegbegsey menge' pepengenanran ye sabab serupang dye et deres. Ganang kukueldew ne siminurung si Jesus kedye et pegpanew dut timbew et dagat. Teliban ye teyen dye dut gubang. ⁴⁹ Temed pegbiri' dye megpepanew dut timbew et dagat giminerwak dye sabab keblan dye et ya menglilimew.

⁵⁰ Nebiri' dye et ginsan si Jesus beke' inirebutan dye. Neres ya megtuy kedye, kwan, "Besaga' myu seled myu. Aku pesi itue. Kas kew takut."
⁵¹ Pegsakat ye et gubang netinep deres. Neglilu' dye banar ⁵² sabab kaya neretian dye neinabu pasal et kelilu'lilung keradya ye et bengbang. Kayangga pe' napet et pikiran dye.

Pinenunga i Jesus Meinglew menge' Taw't Genesaret
(Mateo 14:34-36)

⁵³ Pegdipag dye diminunggu' dye dut deplakan et lungsud et Genesaret. ⁵⁴ Pegineug de Jesus megtuy nekilala et menge' taaw et Genesaret. ⁵⁵ Negde'dali' menge' taaw et ating lungsud menglusu et menge' mesesakit pagka' nesewran dye na ba' embe si Jesus. ⁵⁶ Misan embe tenan ye dut kebebenwanan etawa ibang lelegdeng peglusu dye menge' tegesakit dut tetebean. Tinew dye kenye na misan reped lang et badyu' ye mekeptan dye. Pegnunga menge' taaw ba' kekpet et badyu' ye.

7

Arat et menge' Kegunggungaran
(Mateo 15:1-9)

¹ Nemengdateng menge' Pariseo sampay senung menge' Eskriba teyeg dut Jerusalem beke' nepekabi' ki Jesus. ² Indyari nebiri' dye sengmenu et menge' tindeg (pepengenaran) i Jesus nemengaan na meraki keremut. (Gay bersen, ingga pe' nebesan keremut dye).

³ Sabab kaya pemengaan menge' Judio, lebi ne menge' Pariseo, ba' diki dye mena kebasa' et menge' keremut dye sigun et arat neng pinenek-tak kedye et menge' kegunngurangan dye. ⁴ Ba' mawa' dye et tetebean keilangan memasa' mena muda dye kekaan. Mekeldam nega ibang menge' arat neng pegsunuren dye samat arat et pegbasa' dye et sawan sampay menge' susunan neng tumbaga.

⁵ Angkansa, nengingkut kenye menge' Pariseo beke' menge' Eskriba, kwan, "Manu kaya pegsunuren et menge' pepengenan mu menge' arat neng tinuldu' et menge' kegunngurangan tyu? Sabab pengan dye et kaya lang pememasa' et keremut dye." ⁶ Siminambag si Jesus kedye, "Sugat pegteked i Isaias pasal et dimyu na menge' pebi'biri' samat sinurat ye, 'Penewtaw et menge' taaw daken baba' lang temed kaya pegkasi dye daken.

⁷ Pegempu' dye daken kaya kegunaan, sabab menge' pegindu' dye teyeg lang et arat et menge' taaw.'

⁸ "Pegtelikuran myu Keseraan et Empu', temed, pegsunuren myu banar menge' leing-leing arat et menge' taaw."

⁹ Sinugid gasi i Jesus kedye, kwan, "Menunga pelan tulus myu et pegendi' myu et Keseraan et Empu' apang mepusaka' myu lang menge' leing-leing arat? ¹⁰ Sabab sinugid i Moises, 'Kesii' ama' beke' indu' mu. Ba' sinu meres et meyaat dut ama' beke' indu' ye teup peteyen.' ¹¹ Segwa', pegtuldu' myu ba' ketabang taaw et gunggurang ye temed megsugid lang kedye,

'Korban', gay bersen, pegigbey ku itue et Empu',
 12 kaya ne pegtugutan myu ya apang tumabang
 et gunggurang ye. Pegsebaban ye lang itue.
 13 Sabab et pegsunud myu et arat et kegun-
 guranan kaya ne keguna-guna dimyu beres et
 Empu'. Mekansang negang ginis binwat myu na
 samat kwantin gasi."

*Itueng mence' Ginis na Megpeyaat et Taaw
 (Mateo 15:10-20)*

14 Pinekabi' i Jesus peuli' mence' taaw kenye.
 Sinugid ye kedye, "Kingeg kew daken ginsan
 sampay retia' myu gasi. 15 Kaya lang mekepesala'
 et taaw itieng kekanen na pegkanen ye temed
 itieng ginis neng megliwan et taaw atin mekepe-
 sala' kenye. 16 Ba' sinu meingin megkesewd
 keilangan kumingeg."

17 Ganang nepeparak ne si Jesus beke' siminled
 ne et benwa iningkut kenye et mence' pepen-
 genaran ye pasal et kinarang. 18 Iningkut i
 Jesus kedye, kwan, "Kaya gasi taku' neretian
 myu? Kaya taku' mekebiri' myu. Kaya lang
 mekepesala' itieng pegkanen et taw." 19 Sinugid
 itue i Jesus apang ipebunayag ye na ginsan neng
 kekanen menunga.

20 Sinugid ye nega, "Mekepesala' lang et taaw
 itieng megliwan kenye. 21 Sabab dut seled peg-
 mewanan. Dut atey et taaw megliwan meyeya
 neng pikiran. Sebaban itue et pegkeradya tyu
 et mence' keselaan samat pegbeis, pegtakew,
 pegimatey et taw, sampay pegsubli et esawa et
 sebaya', 22 pegingin et arta' et sebaya', keyeatan,
 pegrunding, kesewalanan, pegimbeng, peglimut,

pegabu-abu, sampay kerupangan. ²³ Itieng gin-san neng keyeatan dut atey et taaw pegme-wanan. Itie mekepesala' et taw."

Pegandel et Libun neng Siropenisia
(Mateo 15:21-28)

²⁴ Nugad si Jesus et Galilea apang sumurung dut lungsud et Tiro sampay si Sidon. Mendi' teyen pesewd na duntin ya, angkansa, timinindal ya dut sembatung benwa temed kaya neketagu'.

²⁵ Temed, nebaran megtuy itue et libun neng tegeyegang et libun neng pegseselban et meyaat neng nakem. Nepekabi' ya beke' nepekleb dut teteyumanan i Jesus et pegpeingasi'. ²⁶ Itieng libun diki Judio ba' diki Griego neng ipinengye-gang dut Siropenisia. Tineew ye et ingasi' ki Je-sus na ipeugad meyaat neng nakem dut yengye-gang ye. ²⁷ Sinugid kenye i Jesus, kwan, "Pesari' mena biyagan menge' keyegangan. Sabab kaya patut isien kekanen dut menge' keyegangan beke' itimbag dut menge' ireng."

²⁸ Temed, siminambag kenye libun, "E'. Banar, Empu'. Segwa', misan menge' ireng megkaan et mumu' et menge' keyegangan dut sirung."

²⁹ Sinugid i Jesus kenye, "Sabab et menungang sambag mu mekedyari ke ne keuli'. Nugad ne meyaat neng nakem dut yengyegang mu."

³⁰ Peguli' ye dut benwa ye neretengan ye yengye-gang ye pebubuntul. Neugaran ne et meyaat neng nakem.

Pinenunga Taaw neng Bengel beke' Metata

³¹ Pegugad i Jesus dut Tiro naya' ya dut Sidon apang kelegpas dut Dagat et Galilea beke'

neglembus dut lungsud et Dekapolis. ³² Binibit kenye et minge' taaw sembatung lelaki neng bengel beke' metata. Tineew dye ki Jesus na idpen ye keremut ye dut lelaki apang numunga. ³³ Pineparak mena i Jesus ating lelaki dut kinel-daman. Pinenpen i Jesus et tuldu' ye telinga et lelaki tebes nibeg ya apang ipeyd ye dut dila' et metata. ³⁴ Pegtingara' ye et langit gimininawa ya et merarem. Tebes sinugid i Jesus kenye, "Epata!" Gay bersen, metikwasan. ³⁵ Nekekingeg megtuy lelaki sampay nekebres ne et metla'! ³⁶ Binilinan dye i Jesus na endey ipabar et misan sinu. Temed ba' kengyan pegbilin kedye, susulu ga pinelkep dye abar. ³⁷ Neglilu' dye banar beke' nemegberes, "Meninga pegkeradya ye et ginsan neng ginis. Misan bengel mekepekingeg ye sampay mekepebres ye et metla' metata!"

8

Pinekaan i Jesus Epat neng Ribu (Mateo 15:32-39)

¹ Atin neng minge' eldew, negtimung peuli' mekansang banar taw. Sabab et kaya ne mekaan dye, angkansa, ginayat i Jesus minge' pepengenanaran ye beke' sinugid kedye, kwan, ² "Meingasi' ku et itueng taaw neng mekansang banar sabab telung eldew ne tiban pebe'baya' dye daken, angkansa, namin ne kekanen dye. ³ Ba' ipeuli' ku dye et pemegurapan telimpeyuwen dye dut dalan. Lebi ne merayu' nega ulian et iba dye."

⁴ Siminambag menge' pepengenaran ye, kwan dye, "E nukwan biyagan et bengbang misan sinu samat itueng kansang et taaw atu't kelnangan?"

⁵ Iningkut ye dye, kwan ye, "Senu bengbang myu?" Siminambag dye, "Pitu lang."

⁶ Tinahag i Jesus menge' taaw na marung. Inisi' ye pitung bengbang beke' nenelagin ya et peselamat dut Empu'. Tebes pinegpukputek ye beke' pinemgey ye dut menge' pepengenaran ye apang ipemagi' dye gasi dut menge' taw. Angkansa, sinunud dye tinehagan et Empu' kedye. ⁷ Maya nega gasi senu meririnek sera' dye. Pegketbes menelagin et salamet dut Empu' tinehagan ye gasi itue ipemagi' dut menge' taw. ⁸ Nemengan dye ginsan seked binyagan dye. Tinimung dye menge' bengbang neng neped seked nekebaha dye et pitung tabig. ⁹ Epat neng ribu dyeng kelelekian. Pinepanew i Jesus dye ginsan. ¹⁰ Siminakat ya megtuy et gubang iba ye menge' pepengenaran ye pesurung dut lungsud et Dalmanuta.

*Tinewan et menge' Pariseo Tenda'
(Mateo 16:1-4)*

¹¹ Nemengdateng menge' Pariseo apang de-waan dye si Jesus. Ingin dye sulayan ya, angkansa, tinewan dye ya et tenda' teyeg dut Empu'. ¹² Gimininawa ya et merarem tebes negsugid, kwan ye, "Manu penulus et tenda' et kelilu'lilung keradya itueng tutusan. Keberbe-naran pegsugiren ku dimu, itueng tutusan neng mendi' mengandel et Empu' kaya ne begeyan et samat itueng tenda'." ¹³ Tinirengan ye dye

beke' siminakat ya et gubang apang dumipag dut sembela'.

*Pebuka' et menge' Pariseo beke' i Herodes
(Mateo 16:5-12)*

¹⁴ Nelipatan et menge' pepengenanar memibit et lutu' dye selyu sembatung bengbang lang.

¹⁵ Nenektak si Jesus kedye, kwan ye, "Birina' myu beke' ingeti' myu bengbang et menge' Pariseo sampay bengbang i Herodes sabab line-muran et pepebuka' na sungsang ba' kanen tyu." (Gay bersen, ingeten et menge' pepengenanar na diki meglamud et tuldu' dye menge' tuldu' et menge' Pariseo.) ¹⁶ Nemegingkut-ingkut menge' pepengenanar ye kwan dye, "Enu be atin? Kurang taku' kekanen tyu?"

¹⁷ Nesewran i Jesus pegbersen dye, angkansa, iningkut ye kedye, "Manu bengbang lang peg-bibiseranen myu? Manu ingga pe' taku' mekapet et pikiran myu gay ku bersen? Mendi' kew taku' tumerima?" ¹⁸ Maya mata myu, kaya taku' meketuun kew? Maya telinga myu, kaya taku' mekereti' kew? Beke' kaya taku' mekerendem kew?

¹⁹ Ganang pinegpukputek ku limang bengbang dut limang ribung kelelekian, senung tabig neped tinimung myu?" iningkut ye. Sambag dye kenye, "Sempulu' duwang tabig."

²⁰ Iningkut gasi i Jesus, "Sampay dut pitung bengbang pinegpukputek ku dut limang ribung kelelekian, senung tabig neped tinimung myu?" Sambag dye kenye, "Pitung tabig." ²¹ Sinugid ye kedye, kwan ye, "Kayangga pe' taku' neretian myu?"

Pinenunga Beleg dut Betsaida

²² Pegdateng dye dut Betsaida binibit et senung taaw ki Jesus sembatung lelaki neng beleg. Nepasi'asi' dye kutewen ya i Jesus. ²³ Kineptan ye lengen et beleg beke' dinundun ye dut liwan et kebenaranwanan. Ganang neignan ye ne mata et lelaki kinutew ye mata et lelaki beke' iningkut ye, kwan ye, "Mekebiri' ke ne?" ²⁴ Timiningara' lelaki. Kwan ye, "Mekebiri' ku ne et taw. Sama dye et kayu neng megpepanew." ²⁵ Kinutew ye peuli' mata et lelaki. Timinengteng banar lelaki beke' niminunga. Metlang ne pemiri' ye. ²⁶ Pineuli' ya i Jesus dut benwa ye. Sinugiran ya i Jesus na endey ya pebiya' dut kebenaranwanan.

Pegreti' i Pedro ki Jesus

(Mateo 16:13-20; Lukas 9:18-21)

²⁷ Siminurung si Jesus iba ye menge' pepengenanar ye dut lungsud et Sesarea Pelipo. Ganang megpepanew dye iningkut ye menge' pepengenanar ye. Kwan ye, "Sinu kunu' aku kwa't menge' taw?"

²⁸ Siminambag dye, kwan dye, "Sugid et iba si Juan Mememewtismu ke. Sugid et iba si Elias ke, etawa sembatung tarus tagna'."

²⁹ "Kemyu gasi, enu mesugid myu ba' sinu aku?" Siminambag si Pedro, "Ikew si Kristo."

³⁰ Inistiaran ye dye, kwan ye, "Kasi' myu isugira' et misan sinu ba' sinu aku."

Pegabar i Jesus pasal et Kepeteyan Ye

(Mateo 16:21-28; Lukas 9:22-27)

³¹ Na tinegnaan i Jesus ituldu' menge' pepengenanar ye, kwan ye, "Aku neng Yegang et

Taaw keilangan lumabay et mekansang keliyutan, mendinan et menge' megurang beke' menge' pegibuten et Pari', sampay mendinan et menge' menunuldu' et Keseraan. Peteyen nega aku temed pegketalib et telung eldew, megbiyag ku peuli'." ³² Metlang pegberes ye et itue kedye, angkansa, ginayat ya i Pedro, sembatung pepengenanar ye apang seweyen pegbebersen ye. ³³ Segwa', nepeteyuma ya et menge' pepengenanar ye beke' sinawey ye gasi si Pedro, kwan ye, "Perayu' ke daken, Seytan, sabab kaya mekabi' pikiran mu dut Empu' ba' diki dut taw."

³⁴ Pinekabi' i Jesus et kenye menge' taaw beke' tinulduan ye dye, "Ba' sinu meingin sumunud daken keilangan mendinan ye menge' keinginan et diri ye. Keilangan gasi pesanen ye krus ye (gay bersen, pekampi ya daken misan kelabay et keliyutan beke' kepeteyan sabab et pegandel ye't daken), beke' sumunud daken. ³⁵ Mayang meingin memawi' et biyag ye (gay bersen, mendi' matey), atin melepaskan, segwa', mayang meingin megsimaya' et biyag ye sabab et pegsunud et daken beke' sabab et kepenggeran et Menungang Abar, atin mebawi' (gay bersen, mebiyanan ye biyag neng kaya keskeran dut lelegdangan et Empu'.) ³⁶ Enu mepulusan et sembatung taaw misan mebiyanan ye ginsan keinginan ye ba' diki ya mepebiyag misan ingyan dut lelegdangan et Empu'? ³⁷ Enu ilkat et taaw apang kepeuli' kenye biyag ye? ³⁸ Masa et keyeatan beke' tutusan tiban neng tegesala'. Ba' sinu lumew kumingeg beke' tumerima et Menungang Abar et Empu', aku neng Yegang et Taaw lumew gasi kenye dut

pegpeuli' ku atu't dunya', iba ku menge' metigna' neng dereakan et Empu'. Pekayen ku ketlangan et Ama' ku."

9

¹ Sinugid gasi i Jesus kedye, kwan ye, "Keberbenaran pegsugiren ku dimyu. Maya senung megtitiyeg atue na diki matey seked diki dye melebayan mena ba' enukwan mengmilik et kebegbesagan na Empu'."

Negpinda Dagbes i Jesus (Mateo 17:1-13; Lukas 9:28-36)

² Pegtalib et enem neng eldew pinebaya' i Jesus si Pedro, si Santiago beke' si Juan. Nemenungul didye lang dut melangkew neng bukid. Megtuy negpinda dagbes i Jesus dut teteyumanan dye. ³ Megserinew badyu' ye beke' meputi' banar, melingkan kaya lang mekepeputi' et samat kwantin atu't dunya'. ⁴ Duntin negpebiri' kedye si Elias iba ye si Moises, beke' nemegbisarabisara dye ki Jesus. ⁵ Sinugid i Pedro ki Jesus, "Menunuldu', menunga atu' tyu. Memaal kay et telung elungung. Sembatu dimu, sembatu ki Moises, beke' sembatu ki Elias." ⁶ Nesugid ye lang itue sabab kaya mekesewran i Pedro ba' enu iba isugid ye sabab megtakut dye banar.

⁷ Kiminalung kedye inarak beke' maya beres mawa' dut inarak, kwan ye, "Itue Yegang neng pegkesien ku. Kingga' myu ya." ⁸ Megtuy timinier dye et pelibut. Kaya ne nebiri' dye ibang taaw selyu si Jesus mene.

⁹ Ganang megsesedsad dye et bukid, binilinan dye i Jesus na endey dye isugid et misan sinu itieng nebiri' dye kwit ingga pe' ya, neng pegngeranen Yegang et Taw, negbiyag peuli' mawa' dut patey. ¹⁰ Angkansa, iningtan dye binilin kedye. Nemegingkut-ingkut dye, “Enu gay bersen et ‘megbiyag peuli' mawa' dut patey?’” ¹¹ Iningkut dye ya, kwan dye, “Manu pegsugiren et menge' menunuldu' et Keseraan na keilangan matu' mena si Elias neng tarus et Empu' tagna'?”

¹² Sinambag ye dye, kwan ye, “Keberbenaran, keilangan matu' mena si Elias apang ipeuli' ye kebtangan et taaw tagna'. Ba' kwantin, manu nekesurat pasal et daken neng Yegang et Taw, keilangan kelabay et mekansang keliyutan sampay mendinan et menge' taw? ¹³ Segwa', pegsusugid ku dimyu na natu' ne si Elias beke' kineradya gasi et senung taaw kenye ba' enu keinginan dye sigun et nekesurat pasal kenye.”

*Pinenunga Yegang neng Dendengen
(Mateo 17:14-21; Lukas 9:37-43)*

¹⁴ Pegpeuli' dut menge' ibang pepengeneran neng netetektak nebiri' dye mekansang banar taaw set pelibut dye. Pemegdawa kedye menge' menunuldu' et Keseraan. ¹⁵ Megtuy neglilu' banar menge' kineldaman sabab et pegdateng de Jesus, angkansa, diminarak dye dut kenye apang sumapang. ¹⁶ Iningkut ye kedye, kwan ye, “Enu pinegdewaan myu kedye?”

¹⁷ Siminambag kenye sembatu dut kinedaman, kwan ye, “Menunuldu', binibit dut dimu

yegang ku neng lelaki sabab pegseselban et nakem et umew. ¹⁸ Ba' selban ne in mekegba' lang beke' meglabun baba' ye sampay megringet-nget nipen ye tebes atin pengsil ne. Tinew ku ne et menge' pepengenaran mu ipeugad dut kenye ating meyaat neng nakem, segwa', kaya negesan dye ipeugad."

¹⁹ Sinambag i Jesus kedye, kwan ye, "E', menge' tutusan neng kaya pengandel. Senu nega kekweiten tetegan ku dimyu beke' senu nega kekweiten sendalan ku dimyu? Bitu' myu atu't daken."

²⁰ Binibit dye yengyegang dut kenye. Pegbiri' ki Jesus et meyaat neng nakem na siminaleb megtuy pinegerger ye yengyegang. Neugba' ya beke' negtedtelubid et lugta' yengyegang beke' liminabun baba' ye. ²¹ Iningkut i Jesus ama' et yengyegang, kwan ye, "Kengyan nega pegsaleb kenye?" Siminambag ya, kwan ye, "Tihad nega et kikisek pe' ya. ²² Epus lang pepesbur dut apuy beke' dut danum apang peteyen, segwa', kalu' maya mekeradya mu sampay ba' mekedyari meingasi' ke ne damen, tebangi' kay!"

²³ Sinugid i Jesus kenye, "Enu? Ba' mekedyari, kunu'? Pegseseulinen ku beres ku dimu. Mekedyaring balen et menge' taaw neng maya pegandel daken misan enung keradya."

²⁴ Megtuy siminambag et mebasag ama' et yengyegang, kwan ye, "Empu', pengandel ku dimu. Ba' mekedyari, tebangi' ku et kurang pegandel ku!"

²⁵ Ganang nebiri' i Jesus na megkekeldam ne menge' taaw, sinawey ye meyaat neng nakem,

kwan ye, “Ikew, nakem et umew beke' mekepeb-
ngel, pegtehagen ku ikew, mugad ke ne et
yengyegang sampay kas ne saleb peuli' kenye!”

²⁶ Ganang megugad ne meyaat neng nakem
dut yengyegang pepegerwak beke' pepesilsig ye
yengyegang. Samat patey ne ya. Angkansa,
mekansang negsugid, “Patey ne yengyegang.”

²⁷ Segwa', kineptan i Jesus lengen et yengyegang
beke' binangun. Timinyeg ya. ²⁸ Pegseled i Jesus
dut benwa iningkut ya et menge' pepengenan
ye et tagu', kwan dye, “Manu kaya mekepeugad
kay ating meyaat neng nakem?”

²⁹ Siminambag kedye si Jesus, kwan ye, “Samat
itue diki lang mepeliwan selyu ipebiya' et
penelangin dut Empu'.”

Bineres Peuli' i Jesus pasal et Kenyeng Kemeteyan

(Mateo 17:22-23; Lukas 9:43b-45)

³⁰ Nemengugad dye duntin beke' Galilea
bineyaan dye. Mendi' teyen ipesewd i Jesus et
misan sinu ba' embe dye. ³¹ Sabab pegtutulduan
ye menge' pepengenan ye, kwan ye kedye,
“Aku neng Yegang et Taaw idagang dut kebanta
ku beke' peteyen dye nega aku. Pegketbes
mepatey dye aku, megbiyag ku peuli' pegtalib
et telung eldew.” ³² Segwa', kaya neretian dye
pegsugiren ye. Megtakut dye gasi mengingkut
kenye pasal et tinuldu' ye.

Sinu Bantug Banar?

(Mateo 18:1-5; Lukas 9:46-48)

³³ Nemengdateng dye dut Kapernaum. Ganang
dun dye net benwa iningkut i Jesus menge'

pepengeranan ye, kwan ye, “Enu pegdewaan myu kwit megpepanew tyu dut dalan?” ³⁴ Kaya nemenggibek dye sabab pinegdewaan dye ba' sinu kedye bantug banar.

³⁵ Narung si Jesus. Ginayat ye sempulu' duwang pepengeranan ye. Sinugid ye kedye, “Ba' sinu meingin meguna, pemuri et ginsan beke' peuripen et ginsan taw.” ³⁶ Ginayat ye sembatung yengyegang beke' pinetiyeg ye dut pinegketngaan dye. Tebes sinaney ye beke' sinugid ye kedye, ³⁷ “Ba' sinu tumerima et samat itueng yengyegang sabab et pegkasi daken, pegterimanen ye gasi aku. Beke' ba' sinu tumerima daken, lein lang aku tinerima, erapun Empu' neng diminaak daken.”

*Taaw neng Diki Sungsang Atin Kekampi
(Mateo 10:42; Lukas 9:49-50)*

³⁸ Negsugid kenye si Juan, “Menunuldu', neke-biri' kay et sembatung taaw neng nepeugad et menge' meyaat neng nakem sabab et pegbateng ye et ingaran mu, angkansa, dinyangan kay sabab diki ya kekampi tyu.”

³⁹ Segwa', sinugid kedye i Jesus, “Kasi' myu ya pegdyengana' sabab kaya lang taaw metbes megkeradya et kelilu'lilung keradya pebiya' et pegbateng et ingaran ku na megtuy meres et meyaat daken. ⁴⁰ Sabab ba' embe diki melbi et kityu, atin kekampi tyu. ⁴¹ Pegsusugid ku dimyu, ba' sinu megey dimyu et sengsawan neng danum apang meinum sabab et kekampi kew daken na ating Kristo, itie diki lang meilangan et beles kenye et Empu'.”

Sebaban et Mepesala'
(Mateo 18:6-9; Lukas 17:1-2)

⁴² “Ba' sinu sebaban na mepesala' et samat itieng derisekan neng yengyegang neng pengan-del daken, menunga pe' dut ating taaw tekina liyeg ye't kelang batu beke' itimbag dut dagat.

⁴³ Ba' keremut mu sebaban angkansa pegsala' ke, puteka'. Menunga nega ilabay mu dut kebiyagan neng kaya keskeran putek sembela' keremut mu beke' dut maya duwang keremut na kelabay ke dut apuy neng kedusaan na diki mepasew.

⁴⁴ Menge' uled duntin megkaan kedye kaya megpatey, beke' kaya kepesewan et apuy. ⁴⁵ Ba' tiked mu sebaban angkansa pegsala' ke, puteka'. Menunga nega ilabay mu dut kebiyagan neng kaya keskeran putek sembela' tiked mu beke' dut maya duwang tiked na kelabay ke dut apuy neng kedusaan na diki mepasew. ⁴⁶ Menge' uled duntin kaya megpatey beke' kaya kepesewan et apuy. ⁴⁷ Ba' mata mu sebaban angkansa pegsala' ke, sungkita'. Menunga nega ilabay mu dut milikan et Empu' beleg sembela' mata mu kasga dut maya duwang mata na kelabay ke dut apuy neng kedusaan na diki mepasew dut Narka'.

⁴⁸ Menge' uled duntin megkaan kedye kaya megpatey beke' kaya kepesewan et apuy.

⁴⁹ “Asin kerinas gasi samat apuy. Keilangan melebayan myu ba' enukwan mepetigna' kew et Empu' et keliyutan. ⁵⁰ Menunga gasi asin, segwa', ba' meugaran ne et asin ye, enukwan nega rumasa peuli'? Birina' myu. Inungana' myu diri myu apang metebangan myu gasi menge' ibang taw. Mesanang kew lang.”

10

Mebutasan Taku' et Lelaki Esawa Ye? (Mateo 19:1-12; Lukas 16:18)

¹ Nugad duntin si Jesus apang sumurung dut lungsud et Judea sampay neglembus dut sembelang Danum et Jordan. Pinegtimungan ya peuli' et menge' taw. Tinulduan i Jesus dye samat kekwiten negang pegtuldu' ye.

² Maya menge' Pariseo nepekabi' kenye apang sulayan dye gasi si Jesus. Angkansa, iningkut dye ya, kwan dye, “Mekedyari taku' dut Keseraan ba' butasan et lelaki esawa ye?”

³ Sinambag ye, kwan ye, “Enu tahag dimyu i Moises?”

⁴ Siminambag dye gasi, kwan dye, “Pegtugut i Moises na butasan et lelaki esawa ye metbes sengnan et kesuratan et pegbutas.”

⁵ Segwa', sinugid kedye i Jesus, kwan ye, “Sabab et kektulan et ulu myu, angkansa, sinurat ye itueng arat. ⁶ Sabab sengketegnaan et pegbaal et Empu' binaal ye dye et libun beke' lelaki. ⁷ Sabab tirengan et lelaki ama' beke' indu' ye apang megbe'baya' dye megesawa, ⁸ sampay megsembatu dye ne, angkansa, diki ne duwa dye ba' diki samat sembatung taaw ne. ⁹ Ba' pinegbaya' ne et Empu' keilangan endey peraken et taw.”

¹⁰ Pegdateng dut benwa iningkut et menge' pepengenanran ye pasal et tinuldu' ye. ¹¹ Sinambag ye dye, kwan ye, “Ba' sinung lelaki butasan ye esawa ye beke' mengesawa et iba negkeradya ya et meyaat dut esawa. Negbeis

ya. ¹² Ba' butasan et libun esawa ye beke' mengesawa et iba, negbeis gasi."

*Kiminabi' ki Jesus menge' Keyegangan
(Mateo 19:13-15; Lukas 18:15-17)*

¹³ Binibit et menge' taaw menge' keyegangan apang tewen dye ki Jesus na kutewen ye dye. Segwa', sinawey dye et menge' pepengenan. ¹⁴ Niseg si Jesus ganang nebiri' ye, angkansa, sinugid ye kedye, "Pesari' myu kumabi' daken menge' keyegangan. Kasi' myu dye bulaga' sabab menge' taaw neng pegbegbegan et Empu' keilangan mengampun samat itueng menge' yengyegang. ¹⁵ Itue indani' myu ba' sinu diki tumerima na pegmimilikan ya et Empu' samat pegterima et keyegangan et begey diki dye kesled dut milikan et Empu'." ¹⁶ Sinaney i Jesus menge' keyegangan. Dinpen ye et keremut ye sampay ininunga ye dye.

*Lelaki neng Mekansang Pengarta'
(Mateo 19:16-30; Lukas 18:18-30)*

¹⁷ Ganang megugad ne si Jesus maya sembatung lelaki diminarak beke' nepekabi' ki Jesus apang sumelukud dut teteyumanan ye sampay nengingkut, "Menungang Menunuldu', enu keredyanen ku apang mebiyanan ku biyag neng kaya keskeran?"

¹⁸ Siminambag si Jesus, "Manu pegbikyanan mu aku et menunga? Kaya lang menunga ba' diki Empu'. ¹⁹ Nesewran mu menge' sara', 'kas pimatey, kas pegbeis, kas penakew, kas pegembut et pegpebnar mu, kas pengrunding, esipa' ama' beke' indu' mu.' " ²⁰ Siminambag

lelaki, kwan ye, “Menunuldu', tinuman ku ne atin ginsan masa et yengyegang ku pe'.”

²¹ Tinengtengan i Jesus lelaki in beke' pegmerganen ye ya, beke' sinugiran ye kenye, kwan ye, “Sembatu nega kurang dimu. Panew. Ipegelna' menge' pengarta' mu beke' ipemgeya' dut menge' miskin ating pinelna' apang menerima mu biyag neng kaya keskeran dut lelegdangan et Empu'. Pegketbes, peuli' ke beke' sunud daken.” ²² Negyeat dengdeng et lelaki pegkekingeg ye et itue indyari nugad et merupuk sabab mekansang banar pengarta' ye.

²³ Siminyek si Jesus et pelibut ye beke' negsugid dut menge' pepengenan ye, kwan ye, “Meliyut banar pemilik et Empu' sembatung taaw neng mekansang pengarta'.” ²⁴ Neglilu' menge' pepengenan sabab et binres i Jesus. Neksugid peuli' si Jesus kedye, kwan ye, “Meliyut banar milikan et Empu' menge' taaw neng pemengandel et pengarta' dye. ²⁵ Ba' pegpikiran myu meliyut kebiya' sembatung taaw neng pengandel et pengarta' ye.”

²⁶ Susulu neglilu' menge' pepengenan, angkansa, nemengingkut-ingkut dye kwan dye, “Ba' kwantin, sinu lang mebawi' apang milikan et Empu'?”

²⁷ Timinengteng si Jesus kedye beke' negsugid, kwan ye, “Diki lang mekeradya itue et taw, segwa', kaya meliyut itue dut Empu'. Mekeradya et Empu' ginsan neng ginis.”

²⁸ Negberes si Pedro, kwan ye, “Birina', Empu'. Tinektak kay ginsan apang sumunud dimu.”

²⁹ Sinugid gasi i Jesus, kwan ye, “Itue indani myu, ba' sinu tumireng et benwa, ketipusdan, menge' gunggurang, menge' keyegangan, etawa menge' lugta' sabab lang et pegandel daken beke' sabab et pegpelkep et Menungang Abar, ³⁰ kela' peruntung kedye et Empu'. Menge' benwa, menge' ketipusdan, menge' gunggurang, menge' keyegangan, sampay menge' lugta' igbey kedye, segwa', maya gasi bebebaya' keliyutan. Itue melebayan tiban, segwa', dut timpung megderateng maya biyag neng kaya keskeran. ³¹ Segwa', duntin mesanad kebtangan et menge' taaw neng mekepikir tyu neng melangkew kebtangan tiban, beke' ipebantug menge' kaya pegesipen tiban.”

*Pegabar Peuli' i Jesus pasal et Kemeteyan Ye
(Mateo 20:17-19; Lukas 18:31-34)*

³² Neguna si Jesus et menge' pepengenan ye ganang megpepanew dye dut Jerusalem. Nemejlilu' dye beke' nemenakut gasi menge' ibang taaw neng megsusunud. ³³ Kwan ye, “Megtutungul tyu tiban dut Jerusalem sabab ipegsimaya' aku neng Yegang et Taaw dut menge' pegibuten et menge' pari' sampay menge' menunuldu' et Keseraan. Ukumen dye aku et kepeteyan, pegketbes, igbey aku dut menge' taw't lein Judio. ³⁴ Seweyen dye aku beke' igban beke' lepsan sampay peteyen. Segwa', megbiyag ku peuli' pegketalib et telung eldedew.”

*Pegteew i Santiago beke' i Juan
(Mateo 20:20-28)*

³⁵ Nepekabi' ki Jesus si Santiago beke' si Juan neng menge' yegang i Sebedeo. Nemegeberes,

kwan dye, “Menunuldu', maya teyen tewen kay dimu.”

³⁶ Iningkut i Jesus, kwan ye, “Enu taku' gay myu tewen daken?”

³⁷ Siminambag dye, kwan dye, “Tewen kay dimu na teyen gumaay ke mebantug kay ba' karung kay set abi' mu dut milikan mu. Sembatu set kewanan mu, sembatu gasi set gibang.”

³⁸ Negberes si Jesus kwan ye, “Kaya lang mekesewran myu ba' enu pegtewen myu. Meinuman myu taku' petikuan neng inuman ku etawa mebewtismuan kew et bewtismu neng melebayan ku?”*

³⁹ “Ekuanan kay,” sambag dye. Sinugid i Jesus, “Keliyutan neng ekuanan ku mekuanan myu pesi beke' mebewtismuan kew pesi et bewtismu neng lebayan ku. ⁴⁰ Segwa', kaya et daken pemikiran ba' sinu marung set kewanan beke' set gibang ku. Beke' erungan neng pegsugiren myu igbey lang dut atin menge' pinenyapan et Empu'.”

⁴¹ Ganang nekingeg itue et sempulung pepengenan inisgan dye si Santiago beke' si Juan.

⁴² Angkansa, pinekabi' dye ginsan i Jesus beke' sinugiran, kwan ye kedye, “Nesewran myu menge' pegibuten et menge' taw't lein Judio. Dye pegempuen beke' pegsunuren.

⁴³ “Segwa', diki lang kwantin keilangan et dimyu. Gamlang ba' sinu meingin pebantug keilangan menimuru mena et ginsan. ⁴⁴ Ba'

---

* **10:38** 10:38 Gay bersen, “Mekuanan myu taku' mesendalan keliyutan neng lebayan ku?”

sinu meingin bantug neng Begerar et ginsan keilangan uripenen mena et ginsan. ⁴⁵ Sabab aku neng Yegang et Taaw natu' diki apang timuruen erapun apang menimuru. Inekuanan ku kepeteyan ku apang mebawi' lang menge' taaw et keselaan dye."

*Pinenunga Mata i Bartimeo
(Mateo 20:29-34; Lukas 18:35-43)*

⁴⁶ Diminateng si Jesus dut Jeriko iba ye menge' pepengenan ye sampay menge' mekansang taw. Ganang nugad dye ne duntin maya nebiyaan dye sembatung beleg taw. Megarung et abi't dalan beke' megtetew. Ingaran ye si Bartimeo yegang i Timeo. ⁴⁷ Pegkingeg ye atin ne si Jesus neng taw't Nasaret, negbensag ya beke' megbebres, kwan ye, "Jesus, upu' i Dabid, meingasi' ke ne daken!"

⁴⁸ Binresan ya et menge' taaw beke' binulag. Segwa', susulu ga negbegbensag, "Upu' i Dabid, meingasi' ke ne daken."

⁴⁹ Nepetaren si Jesus beke' nengdaak, "Geyata' myu ya." Angkansa, ginayat dye ating beleg, kwan dye, "Besaga' seled mu. Teyeg. Pegeyaten ye ikew." ⁵⁰ Tinimbag i Bartimeo badyu' ye, timinyeg et de'dali', beke' nepekabi' ki Jesus.

⁵¹ Iningkut i Jesus, kwan ye, "Enu gay mu keredyanen ku dimu?" Siminambag beleg, "Menunuldu', gay ku teyen ipenungana' ku apang kebiri' ku peuli'."

⁵² Sinugid i Jesus kenye, "Mekedyari ke ne mugad. Sabab et pegandel mu daken pinenunga

ne mata mu.” Neketuun ya megtuy sampay siminunud ki Jesus.

11

Melami Pegdateng i Jesus dut Jerusalem (Mateo 21:1-11; Lukas 19:28-40; Juan 12:12-19)

¹ Mura nekerateng de Jesus dut Jerusalem, ganang duun dye nega't Betpage beke' Betania dut Bukid et menge' Olibo dinaak ye duwang pepengenan ye. ² Kwan ye kedye, “Surung kew dut lembus, dut kebebenwanan. Pegdateng myu duntin mebiri' myu megtuy asno neng lelaki. Ibun pe' ya beke' ingga pe' nekuraan. Bebari' myu sampay bita' myu atue. ³ Ba' maya mengingkut dimyu, kwan, ‘Manu binebaran myu atin?’ Sembaga' myu, ‘Keilangan et Empu' itue beke' ipeuli' nega megtuy atue.’ ”

⁴ Angkansa, nememanew dye sampay nebiri' dye asno eset abi' et dalan pebebanget set lelengewan et benwa. Ganang binebaran dye ne, ⁵ iningkut dye et ibang taaw neng petitiyeg duntin, kwan dye, “Manu binebaran myu atin?”

⁶ Sinambag dye et samat binilin kedye i Jesus. Angkansa, pinesaran dye ne mugad. ⁷ Binibit dye ki Jesus asno. Ganang nelempikan dye ne et menge' ibang badyu' dye kinuraan ne i Jesus. ⁸ Mekansang negdemdam et badyu' dye dut dalan. Mayang iba nengrapi' et medeun neng sanga et kayu apang idemdam dye gasi dut dalan. ⁹ Menge' taaw dut unaan beke'

dut biniyan ye megbebensag et, “Hosanna!* Mesukud et Empu' taaw neng nepeturun et kepegbe'baya' et Empu'. ¹⁰ Mesukud pegdateng neng pegmilik et gunggurang tyung si Dabid. Hosanna dut dibuwat langit.”

¹¹ Diminateng si Jesus dut Jerusalem beke' siminled et templo. Nebiri' ye ginsan neng ginis duntin. Sabab et megleldep ne elded, angkansa, liminiwan ya apang peuli' dut Betania iba ye sempulu' duwang pepengenan ye.

Tinerwanen i Jesus Puun et Igus

(Mateo 21:18-19)

¹² Pegdiklem ganang mawa' dye ne et Betania inurapan si Jesus. ¹³ Nepayag ye igus neng medeun dut merayu'. Pinekebian ye apang birinen ye ba' maya bua'. Segwa', kaya lang nekebiri' et bua' selyu deun sabab ingga pe' pemumua' ye. ¹⁴ Angkansa, kwan i Jesus dut igus, “Kaya ne kekaan et bua' mu misan ingyan.” Nekekingeg menge' pepengenan ye.

Pinerinasan i Jesus Templo

(Mateo 21:12-17; Lukas 19:45-48; Juan 2:13-22)

¹⁵ Pegdateng dye dut Jerusalem siminled si Jesus et templo. Pinenempeg ye menge' mengderagang dut seled templo beke' menge' mengengelen. Pinenwarang ye lemisaan et menge' menemambi' et pirak. Pinemukya' ye erung-erungan et mengderagang et kelepati' ¹⁶ sampay dinyangan ye ba' sinu maya' et templo na maya

---

* **11:9** 11:9 Hosanna - gay bersen, “Bewien tyu!” Pegbantug itue et menge' Judio dut Empu'.

pegbibibiten. ¹⁷ Tinulduan ye nega dye, kwan ye, “Diki be nekesurat, kwan, ‘Benwa ku bikyanaan na benwa neng pepenelenginan et ginsan neng bangsa?’ Segwa', binaal myu et peteguan et menenakew.”

¹⁸ Nekekingeg menge' pegibuten et pari' beke' menge' menunuldu' et Keseraan. Angkansa, nememikir et tulus ba' enukwan mepatey dye si Jesus. Megtetakut dye kenye sabab mekeldam taaw meglilu' et tuldu' ye.

¹⁹ Ganang gebi ne nemengugad de Jesus.

*Tuldu' pasal et Kayu neng Igus
(Mateo 21:20-22)*

²⁰ Pegpanew dye et diriklem netliban dye igus neng natey seked gamut. ²¹ Nerendeman i Pedro, angkansa, kwan ye, “Menunuldu', birina'. Natey ne igus neng tinerwanan mu.”

²² Siminambag si Jesus, kwan ye kedye, “Pengandel kew et Empu'. ²³ Keberbenaran pegsugiren ku dimyu, ba' sinu menahag et itueng bukid, kwan, ‘Ugad sentin beke' petimbag dut dagat,' atin balen kenye et Empu'. Keilangan kaya pegalang-alang pegandel ye apang meinabu ba' enu pegsugiren ye. ²⁴ Angkansa, tinange' ku dimyu misan enu tewen myu dut pegpenelangan myu, endela' myu tinerima myu ne atin, asal meterima myu. ²⁵ Ba' tumyeg kew apang menelangan, mapa' myu mayang rineatan et pikiran myu apang mampun kew gasi et Empu' Ama' menge' pegsungsang myu. ²⁶ Segwa', ba' diki kew mengmaap, diki gasi maapen kew et Empu' Ama' pegsungsang myu.”

*Kepegbe'baya' Pegkeredyanen menge' Ginis
(Mateo 21:23-27; Lukas 20:1-8)*

²⁷ Siminurung dye peuli' dut Jerusalem. Ganang megpepanew si Jesus dut templo nepekabi' kenye menge' pegibuten et pari' beke' menge' menunuldu' et Keseraan, sampay menge' megurang et Sanedrin. ²⁸ Iningkut dye ya, kwan dye, “Manu mekepegbe'baya' ke megkeradya et kwantin dut templo? Sinu negey dimu et itueng kepegbe'baya'?”

²⁹ Siminambag si Jesus, kwan ye, “Ingkuten ku kemyu et sembatung ingkut. Sembaga' myu aku apang isugid ku dimyu ba' enung kepegbe'baya' pegkeredyanen ku itue. ³⁰ Itueng kineradya i Juan neng pegbewtismu beke' pegabar, sabab taku' et daak et Empu' etawa sabab et daak et menge' taw? Sembaga' myu aku.”

³¹ Angkansa, nememikir dye sabab kwan dye, “Ba' isugid tyu, ‘Dinaak et Empu’,’ sugiren ye gasi et kwan, ‘Manu kaya pegendelen myu ya?’

³² Segwa' isugid tyu taku' kwan, ‘Dinaak et menge' taw?’ ” Sabab megtakut dye gasi et menge' taaw sabab pegkilelanan et ginsan na si Juan tarus et Empu'. ³³ Angkansa, sinambag dye si Jesus, kwan dye, “Diki kay mesewran.” Kwan i Jesus kedye, “Diki ku gasi isugid dimyu ba' enung kepegbe'baya' pegkeredyanen ku menge' ginisan.”

12

*Karang pasal et menge' Mengluluwak et Ubas
(Mateo 21:33-46; Lukas 20:9-19; Isaias 5:1-7)*

¹ Negkarang peuli' kedye si Jesus, kwan ye, "Nengluwak sembatung taaw et mekansang ubas dut uma ye. Indyari binekuran ye selus. Nengali ya et pepegaan et ubas, beke' negpetiyeg et melangkew neng tetluan neng tutunguan. Pinetengdanan ye et ibang mengunguma sabab siminurung ya dut merayang lungsud.

² Ganang pemumuaan ne pinesurung et Empu' et luluwaken sembatung tetehagen ye apang ipesukut ye. ³ Segwa' inewiran et menge' iba itueng tetehagen, pinesekitan dye, beke' pineuli' et kaya lang bibit. ⁴ Pinesurung ye gasi ibang tetehagen ye. Segwa', pinukul dye ulu ye sampay pinelelew dye. ⁵ Nengdaak gasi ya et sembatu nega. Segwa' pinatey dye ating dinaak. Kwantin nega gasi kineradya dye dut menge' mekeldam neng dinaak. Maya pinesekitan, mayang iba pinatey dye. ⁶ Sembatu mene netektak na mekedyari ipesurung ye. Yegang itue neng pegkesien ye. Ya ne kebiniyanan neng pinesurung ye kedye. Kwan ye, 'Esipen dye merali' yegang kung lelaki.' ⁷ Segwa' menge' mengunguma nemegisun-isun, kwan dye, 'Itue ne memumusaka'. Ani' kew. Peteyen tyu apang meisi' tyu pusakaen ye.' ⁸ Inewiran dye ya, pinatey, beke' tinimbang dut liwan et luluwakan et ubas.

⁹ "Enu ne keredyanen et Empu' et luluwaken? Surungan ye mengingipat et ubas apang peteyen. Petengdanan ye ne ubasan dut ibang mengunguma. ¹⁰ Ingga pe' taku' nebatsa' myu nekebtang dut Kesuratan? Kwan, 'Ating batu neng minendinan et mememaal et

benwa,
 atin ne nekepangger et pidyuru'.

¹¹ Sabab kineradya et Empu' itue.

Angkansa, kelilu'lilu' banar et kityu!' **

¹² Pinaru et pegibuten et menge' Judio na elewen si Jesus sabab neisi'isi' dye ne na dye peg-susugaten et kekerangan ye. Segwa', megtakut dye gasi et menge' taw, angkansa, kaya inenu dye ya. Nemengugad dye lang.

Pegbayad et Buwis ki Sesar

(Mateo 22:15-22; Lukas 20:20-26)

¹³ Senung Pariseo beke' menge' tindeg i Herodes pinesurung ki Jesus apang melukuy dye ya dut pegbersen ye. ¹⁴ Nepekabi' dye kenye beke' kwan dye, "Menunuldu', nesewran kay metigna' ke beke' kaya lang mekeguyud ke et misan sinu sabab sali' pemiri' myu et ginsan neng taw. Keberbenaran pegtutuldu' mu ba' enu keinginan et Empu' dut menge' taw. Dut Keseraan taku' itueng pegbayad et buwis ki Sesar? Megbayad kay etawa diki?"

¹⁵ Segwa', nesewran i Jesus na pebi'biri' dye lang. Angkansa, sinugid ye kedye, kwan ye, "Manu taku' ingin myu aku lukuyen? Begeyi' myu aku et sembatung denaryo. Birinen ku."

¹⁶ Binggeyan dye ya. Iningkut dye i Jesus, kwan ye, "Sinung pata' beke' ingaran nekebtang atue?" Siminambag dye, "Ki Sesar neng pegibuten."

¹⁷ Sinugid i Jesus kedye, "Igbeya' myu ki Sesar barang ki Sesar. Igbeya' myu gasi dut Empu' barang dut Empu'." Neglilu' dye banar kenye.

---

* **12:11** 12:10-11 Kanta 118:22-23.

*Ingkut pasal et Mengesawa dut Pegbiyag Peuli'
(Mateo 22:23-33; Lukas 20:27-40)*

¹⁸ Menge' Saduseo neng kaya pemengandel et megbiyag peuli' menge' patey nengingkut ki Jesus, kwan dye, ¹⁹ "Menunuldu', negsurat si Moises damen et Keseraan. Ba' matey lelaki beke' metirengan ye esawa ye et kaya lang yegang dye, ating tipused et lelaki keilangan pebulun dut nebeluan, apang megyegang dye apang ipelembus tutusan et ating natey. ²⁰ Maya pitung megtipused neng lelaki. Nengesawa uka' tebes natey ampa' kaya lang yegang ye. ²¹ Nepebulun dut nebeluan itueng ikeruwa tebes natey gasi. Kaya lang yegang dye. Kwantin gasi neinabu dut iketelu sampay dut menge' siminunud. ²² Seked nemematey pitung lelaki kaya lang nekeyegang dye. Dut ketimpusan natey gasi ating libun neng nebeluan. ²³ Sinu dut pitung lelaki mesawa ye dut pegbiyag peuli' sabab nesawa ye dye ginsan?"

²⁴ Siminambag si Jesus, kwan ye kedye, "Sala' kew. Nesewran tyu ba' manu? Kaya mekesewran myu menge' nekesurat beke' basag et Empu'. ²⁵ Sabab dut pegbiyag peuli' diki ne mengesawa menge' taw. Megbiyag dye samat menge' dereakan et Empu' dut lelegdangan et Empu'. ²⁶ Pasal gasi et pegbiyag peuli' ingga pe' taku' nebatsa' myu dut kesuratan i Moises pasal dut mebe'babang kayu neng diminleg? Duntin nekesurat sinugid et Empu' ki Moises, kwan ye, 'Aku Empu' i Abraham, Empu' i Isaak, beke' i Jakob.' ²⁷ Diki ya Empu' et menge' patey ba' diki Empu' et menge' biyag. Sala' kew banar."

*Embeng Sara' Merga' et Ginsan
(Mateo 22:34-40; Lukas 10:25-28)*

²⁸ Nekekingeg sembatung menunuldu' et Keseraan dut pemegdawa-dawa. Netantu ye mependey sumambag si Jesus dut menge' Saduseo. Angkansa, pinekebian ye si Jesus apang mengingkut, kwan ye, "Embeng sara' merga' et ginsan?"

²⁹ Siminambag si Jesus, kwan ye, "Itue mergang sara' et ginsan. Kingga' menge' taw't Israel. Empu' tyu sembatu lang Empu'. ³⁰ Kesii' Empu' mu et seled atey mu sampay dut penedseled beke' dut pikiran mu sampay dut ginsan et kebegbesagan mu. Itue mergang sara'. ³¹ Itue gasi ikeruwa. Kesii' sebaya' mu samat pegkasi mu et diri mu. Kaya ne ibang sara' na lebing merga' selyu et itueng duwa."

³² Siminambag menunuldu' et Keseraan, kwan ye, "Banar sinugid mu in, Menunuldu'. Sembatu lang Empu'. Kaya ne lyu et kenye. ³³ Kesien Empu' dut seled atey, beke' dut seled pikiran, sampay dut kebegbesagan. Kesien sebaya' samat pegkasi mu et diri mu. Kelyu nega taku' itue dut ginsan neng pegbegey na pegtutungen beke' begey na pegimateyen dut Empu'."

³⁴ Nebiri' i Jesus samat mependey tubag ye. Angkansa, sinugid ye, "Mekabi' ke ne mepelamud dut menge' pegmimilikan et Empu'." Seked duntin kaya ne taaw nekaku' mengingkut kenye.

*Ingkut pasal et Mesias
(Mateo 22:41-46; Lukas 20:41-44)*

³⁵ Ganang megtutuldu' si Jesus dut templo sinugid ye, kwan ye, "E nukwan pegsusugid et menge' menunuldu' et Keseraan na yegang i Dabid ating Mesias? ³⁶ Misan si Dabid ininduan et Menungang Nakem, negpebnar et samat itue, 'Sinugid et Empu' dut Empu' ku, arung et kewanan ku, seked iperaag ku kebanta mu.'†

³⁷ Si Dabid ne gasi negsugid nega kenye 'Empu'. E nukwan mebateng et menge' menunuldu' et Keseraan na yegang lang i Dabid Mesias?" Limi-nasig et pegkingeg kenye menge' taaw.

Sinagka' i Jesus et menge' Menuldu' et Keseraan

(Mateo 23:1-36; Lukas 20:45-47)

³⁸ Sinugid nega i Jesus dut pegtuldu' ye, kwan ye, "Ingeti' myu menge' menunuldu' et Keseraan na keinginan dye megbadyu' et mebuwat ba' manew dye dut tetebean sabab ingin dye tyuman et menge' taw. ³⁹ Dut sinagoga gasi ingin dye marung dut teteyumanan et menge' taaw beke' menge' erung-erungan et menge' pegibuten dut menge' kenkanan. ⁴⁰ Pegründingen dye lang pengarta' et menge' libun neng nebeluan. Keinginan dye menelangin et mebuwat, lebi negang megat banar dusa kedye."

Pegsunu' et Miskin neng Nebeluan

(Lukas 21:1-4)

⁴¹ Narung si Jesus dut abi' et pegbebgayan et Empu' dut templo apang serungan ye menge'

† **12:36** 12:36 Kanta 110:1.

taw, sasat pemengdegdag et pirak dut susunan. Mekansang deyahan nenunu' et derekerang arga'. ⁴² Kiminabi' gasi sembatung libun neng nebeluan apang menunu' et duwang siin neng kikisek neng arga'. ⁴³ Ginayat i Jesus menge' pepengenanar ye. Sinugiran ye dye, kwan ye, "Keberbenaran pegsusugid ku dimyu itueng miskin neng nebeluan nenunu' et lebi negang arga' et sinunu' dye. ⁴⁴ Sabab menge' iba sinunu' dye kisek neng bagi' lang et pengarta' dye. Segwa', sinunu' et itueng miskin neng nebeluan ginsan neng ibiyag ye."

13

Kerungkatan et Pengempuan na' Benwa neng Templo

(Mateo 24:1-2; Lukas 21:5-6)

¹ Pegliwan de Jesus et templo negsugid kenye sembatung pepengenanar ye, kwan ye, "Menunuldu', birina' be derekerang batu in pegemiten dye balen et menge' benwa in. Menunga banar binaal dye."

² Kwan i Jesus kedye, "Nebiri' myu tiban menge' derekerang benwa in, diki be, segwa', pepulid dye ginsan. Misan menge' batu kaya metinda neng petitimbew et se'sali'."

Menge' Tenda' et Keliyutan

(Mateo 24:3-14; Lukas 21:7-19)

³ Timinindal dye dut Bukid et menge' Olibo. Ganang megarung si Jesus set entek et templo iningkut ya et tagu' i Pedro, i Santiago, i Juan, beke' i Andres. Kwan dye, ⁴ "Isugira' damen

ba' ingyan meinabu itueng menge' sinugid mu damen. Enu gasi tenda' ye ba' mekabi' ne metuman itue?"

⁵ Itue tinegnanan i Jesus negsugid kedye, kwan ye, "Ingeti' myu na kas kew megpawam et misan sinung taw. ⁶ Mekansang matu' na mibit et ngaran ku. Sugiren dye, 'Aku si Kristo' beke' mekansang elamen dye. ⁷ Ba' kekingeg kew et mekabi' ne sagka' beke' abar-abar et sagka' dut leing lungsud, kas kew kesusa. Sabab itueng menge' ginis keilangan meinabu. Segwa', ingga pe' atin ketimpusan et biyag. ⁸ Sabab sumagka' bangsa et se'sali' yeng bangsa. Kwantin gasi dut menge' pegmilik. Meksagka'sagka' dye. Yum-egyeg nega atue beke' dut leing lungsud. Murap gasi. Segwa', menge' meinabu sama mene et pegteterman neng libun mura mengganak. Kwantin tegnanan et bagung periaman.

⁹ "Segwa', kepangger kew sabab ilusu dye kemyu dut menge' ukum. Suntuken kew nega dut menge' sinagoga. Bibiten dye kemyu dut menge' pegibuten sabab lang et pegandel myu daken. Meinabu itue apang megpebnar kew kedye et Menungang Abar pasal et Empu'. ¹⁰ Keilangan mepabar mena dut ginsan neng bangsa Menungang Abar pasal et Empu' mura dumateng ketimpusan. ¹¹ Segwa', ba' malew kew beke' bibiten dut ukum kas kew kesusa ba' enu ibres myu. Sabab ba' ingkuten kew igbey dimyu teyeg dut Menungang Nakem ibres myu kedye. ¹² Meinabu gasi itue. Tipuen et lelaki tipused ye apang peteyen beke' kwantin gasi keredyanen et ama' dut yegang ye. Etuanan

et menge' keyegangan menge' gunggurang dye sampay ipepatey. ¹³ Isgan kew et ginsan taaw sabab et pegandel myu daken. Segwa', sinu kesandal et pegandel daken misan peteyen ya, atin terimanen et biyag neng kaya keskeran teyeg dut Empu'.

Meya'at Banar na Megmilik
(*Mateo 24:15-28; Lukas 21:20-24*)

¹⁴ "Ba' ingyan mebiri' myu 'Meya'at Banar' na megmilik ne dut diki teup kenye, keilangan meretian et megbatsa', pelegyu kew menge' taw't Judea dut kebudbukiran. ¹⁵ Ba' maya taaw dut binubungan, keilangan mineug apang melegyu megtuy. Endey sumled apang misi' et enu-enu. ¹⁶ Menge' taaw gasi dut uma dye endey ne seulinen badyu' dye. ¹⁷ Keingasi'ingasi' banar menge' megmementung sampay menge' pepeduru' et ating eldew. ¹⁸ Ipenelengina' myu na endey meinabu itieng keliyutan et timpu't pememeratan ¹⁹ sabab itieng timpu et keliyutan ingga pe' nelebayan tihad nega't binaal et Empu' dunya' seked tiban. Beke' diki melebayan peuli' samat itue. ²⁰ Ba' ipekwi' et Empu' ating keliyutan kaya lang taaw metinda. Segwa', sabab et menge' taaw neng pinili' ye inupama ye na diki ipekwi'," sinugid i Jesus.

²¹ Sinugid nega i Jesus, "Ba' maya megsugid dimyu, kwan, 'Birina'. Itue ne si Kristo neng pinesurung et Empu'!' etawa, 'Duntin ne ya!', kas kew pegandel. ²² Sabab lumiwan menge' taaw neng pesingsiring. Rundingan dye menge' taaw apang ipeblu' kedye kwan si Kristo dye

etawa menge' tarus. Pebiri' dye et menge' tenda' sampay menge' kelilu'lilung keradya. Ingin dye elamen menge' pinili' et Empu' ba' mekedyari. ²³ Segwa', inget kew. Sinugid ku lagi dimyu itue mura meinabu.

Pegdateng et Yegang et Taaw

(Mateo 24:29-31; Lukas 21:25-28)

²⁴ “Ba' metbes ne ating keliyutan lumingeb eldew beke' diki lumanta' bulan. ²⁵ Meregdag gasi menge' bituen beke' yumegyeg langit. ²⁶ Tebes mebiri' et menge' taaw pegdateng ku neng Yegang et Taaw dut menge' inarak. Ipebiri' ku kebegbesagan beke' pegka' Empu' ku. ²⁷ Ipetahag ku dereakan ku apang timungen ginsan taaw neng pinili' ku teyeg dut ginsan neng lungsud. Tihad dut kepuspusan et dunya' seked dut sembelang kepuspusan.

Pasal et Puun et Igus

(Mateo 24:32-35; Lukas 21:29-33)

²⁸ “Retia' myu karang pasal et puun et igus. Ba' tumunas ne beke' dumeun sanga ye, mesewran myu mekabi' ne pemumuaan. ²⁹ Kwantin gasi ba' mebiri' myu meinabu ne itueng menge' kelilu'lilung keradya. Mesewran myu mekabi' ne irateng ku, esen ku ne et lelungewan. ³⁰ Indani' myu meinabu itueng pebibiyag tiban. Keberbenaran itue. ³¹ Tumulib langit beke' dunya', segwa', diki meylang menge' beres ku neng sinugid dimyu.

*Kaya Kesewd et Eldew etawa Timpu Pegpeuli'
i Jesus*

(Mateo 24:36-44)

³² “Pasal et bineres ku dimyu, kaya kesewd et eldew etawa timpu ba' ingyan meinabu misan menge' dereakan et Empu' dut lelegdangan et Empu'. Misana aku Yegang et Ama', diki lang gasi kesewd. Empu' Ama' lang megsesewd. ³³ Ingeti' myu. Sulagi' myu sabab diki mesewran ba' enung timpu.” ³⁴ Dinugangan ye beres ye. Kwan ye, “Siringan ku samat taaw neng mugad et benwa ye apang mepanew et merayang lungsud. Binggeyan ye et kepegbaya' menge' mengengeradya ye et kekenyeng keredyanen. Tinahag ye megsulag banar et daran endey miga'. ³⁵ Angkansa, sulagi' sabab diki mesewran mu ba' ingyan irateng ku. Kalu' pegserep et eldew, tengang gebi, memalu' manuk, etawa keririkleman. ³⁶ Tetaka dumateng ku et meklat. Kalu' meretengan ku megiga' kew? ³⁷ Pegtahag ku dimyu, itahag ku gasi et ginsan taaw, ‘Sulagi' myu. Pegpanyap kew!’ ” tutup i Jesus.

14

Pegperuen Atu ki Jesus

(Mateo 26:1-5; Lukas 22:1-2; Juan 11:45-53)

¹ Keduwanan mene Kenkaan ne et Neke-talib beke' Kenkaan ne et Bengbang neng Kaya Pinekembang. Sinekapan et menge' pegibuten et pari' sampay menge' menunuldu' et Keseraan ba' enukwan pengalew dye ki Jesus pebiya' et runding apang imeteyen. ² Nemegsudsugid et

didye mene, “Segwa', endey ipetka' et eldew et Kenkaan apang diki meriwara' menge' taaw.”

*Inula' Bebengluen dut Ulu i Jesus
(Mateo 26:6-13; Juan 12:1-8)*

³ Dinetengan de Jesus benwa i Simon neng tegeldew-eldew dut Betania. Ganang megkekaan ya diminateng libun neng megbibibit et susunan neng batu na pegngeranen alabastro. Sunu' et itue bebengluen teyeg dut sembatung luluwaken na pegngeranen nardu. Merga' banar itueng nardu. Pinsa' ye katsa' pegketbes inula' ye et ulu i Jesus. ⁴ Segwa', mayang iba negberes et diri dye sabab et iseg, kwan dye, “Manu inusiba' bebengluen in? ⁵ Mepegelen et lebi nega et telung gatus neng denaryo apang mebgey dut menge' miskin ating elen.” Sinusun dye libun.

⁶ Segwa', kwan i Jesus, “Pesari' myu ya. Manu pegsesewen myu ya? Menunga itueng kineradya ye daken. ⁷ Sabab tatap mekeiba-iba myu miskin beke' misan ingyan. Ba' geayen myu keredyanan dye et menunga. Segwa', diki myu aku tatap meiba-iba. ⁸ Kineradya ye atin ne gees ye. Binalung ye ne lagi et bebengluen bilug ku apang memesen bilug ku mura et peglebeng. ⁹ Keberbenaran pegsugiren ku dimyu misan embeng lungsud mepebnaran et itueng Menungang Abar. Megdemikian gasi kineradya et itueng libun bilang kerendeman kenye.”

*Pinegsulutan i Judas dut menge' Kebanta i Jesus
(Mateo 26:14-16; Lukas 22:3-6)*

¹⁰ Si Judas Iskariote, sembatung pepengenan i Jesus, siminurung dut menge' pegibuten et menge' pari' apang ipegdagang si Jesus kedye. ¹¹ Nenep dye pegkekingeg et beres ye. Inekuanan dye begeyan ya et pirak. Angkansa, nenulus si Judas et timpu apang ipegdagang si Jesus.

Emuring Pengmepunan

(Mateo 26:17-25; Lukas 22:7-14, 21-23; Juan 13:21-30)

¹² Unang eldew et Bengbang neng Kaya Pinekembang, ganang nebgey dye ne bibili et Kenkaan et Neketalib, nengingkut kenye menge' pepengenan ye, kwan dye, "Embe ingin mu penyapan et kanan mu et Kenkaan et Neketalib?"

¹³ Dinaak ye duwang pepengenan ye. Sinugid ye kedye, kwan ye, "Surung kew dut tetebuan. Kesusup kew et sembatung lelaki neng megbibibit et sengsiburan neng danum. Pesunud kew kenye. ¹⁴ Ba' embe seldan ye isugira' myu dut empu' et benwa, 'Na pepeingkut et menunuldu' embe kunung sisinglel mekedyari kanan ye et Kenkaan et Neketalib kesaru ye menge' pepengenan ye.' ¹⁵ Ituldu' ye dimyu kelang sisinglel dut dibuwat. Maya ne menge' gamit pegpanyap kew kityu duun."

¹⁶ Nememanew menge' pepengenan beke' nemenurung dut tetebuan. Nebiri' dye samat sinugid i Jesus kedye. Pinanyap dye Kenkaan et Neketalib.

¹⁷ Ganang gimimbi ne siminurung ya duun iba ye sempulu' duwang pepengenan ye.

¹⁸ Ganang megkekaan dye ne sinugid i Jesus,

kwan ye, “Keberbenaran pegsugiren ku dimyu. Sembatu dimyu neng kesaru ku dumagang daken.”

¹⁹ Nemengrupuk dye beke' nemegsubli-subli nengingkut kenye, kwan dye, “Aku taku' a? Lein aku a?”

²⁰ Sinambag dye i Jesus, “Sembatu dimyu neng sempulu' duwang pepengenan ku neng kesaru ku mengditil et bengbang set sembatung mangkuk. ²¹ Manew ku neng Yegang et Taaw sabab et nekesurat ne pasal et daken, segwa', keingasi'ingasi' et nengdagang daken in. Menunga nega et ating taaw diki ya pinengyegang.”

Ketimpusan et Pegsaru-saru

(Mateo 26:26-30; Lukas 22:15-20; 1 Korinto 11:23-25)

²² Ganang megkekaan dye nurut si Jesus et bengbang beke' ganang nekepenelangan ne ya et peselamat pinegpukputek ye, tebes pinemgeyan ye dye. Kwan ye, “Isi' kew. Itueng bengbang samat bilug ku.” ²³ Sampay insi' ye sawan. Ganang nekepenelangan ne ya et peselamat binggey ye kedye beke' ninum dye ginsan. ²⁴ Sinugid ye kedye, “Itueng inumen samat dugu' ku neng bagung tinange' neng meula' apang lekaten mekeldam. ²⁵ Pegsusugid ku dimyu, minum ku mene et duru' et ubas ba' meinum ku ne bagung duru' dut ating eldew dut pegmimilikan et Empu'.”

²⁶ Ganang nemekekanta ne nemenurung dye ne dut Bukid et minge' Olibo.

Sinugid i Jesus pasal Pegpeilu i Pedro

(Mateo 26:31-35; Lukas 22:31-34; Juan 13:36-38)

²⁷ Sinugid i Jesus kedye, “Kesimbakud kew ginsan sabab nekesurat, kwan, ‘Peteyen ku mengingipat, indyari megpekparak menge' bibili.’ ²⁸ Segwa', pegketbes megbiyag ku peuli' meguna ku dimyu dut Galilea.”

²⁹ Neksugid si Pedro kenye, kwan, “Misan kesimbakud ginsan, segwa' aku diki.”

³⁰ Sinugid i Jesus kenye, “Keberbenaran pegsugiren ku dimyu, tiban negang gebi mura memalu' manuk et ikeruwa, ketlu mu aku isungu.”

³¹ Segwa', sinugid ye et mepagen, kwan, “Misan keunung ku dimu matey, diki ku ikew isungu.” Kwantin nega gasi sinugid et ginsan.

Nenelangin si Jesus dut Getsemani

(Mateo 26:36-46; Lukas 22:39-46)

³² Siminurung dye dut Luluwakan et Olibo neng pegbikyanan et Getsemani. Sinugid ye et menge' pepengenaran ye, kwan ye, “Arung kew mena atue. Menelangin ku.” ³³ Segwa', pinebaya' ye si Pedro, si Santiago, beke' si Juan. Timinagna' si Jesus riminupuk sampay negsusa banar. ³⁴ Sinugid ye kedye, “Merupuk banar atey ku seked ipatey ku. Atu' kew e beke' megsulag.”

³⁵ Ganang nekere'rayu' ya sengkerit nepekleb ya apang menelangin na, ba' mekedyari lumibuas et kenye keliyutan. ³⁶ Kwan ye, “Abba (gay bersen, Ama' ku), kayang ginis na diki mu mekeradya. Ugara' et daken itueng keliyutan

beke' kemeteyan neng melebayan ku. Segwa', diki et gay ku ba' diki gay mu nega."

³⁷ Pinekebian ye dye beke' neretengan ye dye memegiga'. Kwan ye ki Pedro, "Simon, megiga' ke taku' a? Diki ke taku' kesulag misan diki mekutkwit? ³⁸ Pegsulag kew beke' menelanging apang diki kew meraag et sulay. Nesewran ku na ingin myu keredyanen menunga, segwa', melama pemeyuhan myu."

³⁹ Nugad ya peuli' apang menelanging atin negang beres binres ye. ⁴⁰ Nepekabi' ya peuli'. Neretengan ye memegiga' dye gasi, kuiga' dye banar. Kaya lang mekesewran dye ba' enu isambag dye kenye.

⁴¹ Iketlung pegkabi' ye kwan ye kedye, "Megiga' kew nega taku' beke' petetaren? Sereng ne. Timpu ne et kesusaan. Birina' myu. Pinegdagang ne aku neng Yegang et Taaw dut menge' tegesala'. ⁴² Pegbangun kew ne. Duun tyu ne. Birina' myu. Mekabi' ne ating nengdagang daken."

Pegdakep ki Jesus

(Mateo 26:47-56; Lukas 22:47-53; Juan 18:3-12)

⁴³ Sekali' ganang megbebres nega si Jesus diminateng si Judas, sembatu et sempulu' duwang pepengenaran ye. Megbebaya' kenye mekansang taaw neng megbibibit et menge' keterman sampay pupukul. Teyeg dye dut menge' pegibuten et menge' pari', menge' menunuldu' et Keseraan, beke' menge' megurang et Sanedrin. ⁴⁴ Nengdagang kenye negey mena

kedye et sinyal, kwan, “Ba' siuman ku ya, atin ne. Dekpa' myu tebes dunduna' myu ya.”

⁴⁵ Pegdateng pinekebian ye megtuy. Itue sinugid ye, kwan ye, “Menunuldu!” Sampay inerkana ye ya. ⁴⁶ Kineptan dye ya apang elewen. ⁴⁷ Segwa', sembatung iba de Jesus petitiyeg duun giminabut et keterman ye beke' tinigbas ye uripen et metaas neng pari'. Nebitas telinga et uripen. ⁴⁸ Sinugid i Jesus kedye, kwan ye, “Mengrerampas ku taku' a? Manu megbibibit kew et keterman beke' pupukul mura elewen myu aku? ⁴⁹ Eldew-peldew iba myu aku dut templo duntin penuldu' ku. Segwa', kaya inalew myu aku. Tiban keilangan meinabu itue apang metuman menge' beres et Empu' neng sinurat pasal et daken.”

⁵⁰ Angkansa, nememelegyu menge' pepengenan. Tinirengan dye si Jesus.

⁵¹ Maya siminunud kedye subur megsesamut et kedilew. Inewiran dye ya, ⁵² segwa' tinektak ye kedilew neng samut ye beke' nelegyu et meglelbas.

Binibit si Jesus dut Benwa et Pari' Apang Ingkutan

(Mateo 26:57-68; Lukas 22:54-55, 63-71; Juan 18:13-14, 19-24)

⁵³ Binibit dye si Jesus dut metaas et pari' beke' nemegtimung duntin menge' pegibuten et pari', menge' megurang et Sanedrin, sampay menge' menunuldu' et Keseraan. ⁵⁴ Nepesunud kenye si Pedro, segwa', merayu' elangan dye. Nepelembus ya seked dut legwas et benwa et metaas

neng pari'. Sabab pemenengnarang megarung ya set abi't apuy iba ye menge' menununggu.
⁵⁵ Menge' pegibuten et pari' sampay ginsan neng Sanedrin nemengebiya' et saksi' ki Jesus apang imeteyen dye ya. Segwa', kaya nebiyanan dye.
⁵⁶ Sabab mekeldam negsaksi' et embut pasal et kenye, angkansa, kaya negse'sali' menge' pebnar dye.

⁵⁷ Maya senu timinyeg negembut et pegsaksi' dye, negsugid et samat itue, ⁵⁸ "Nekingeg kay sinugid ye, kwan, 'Rungkaten ku itueng templo et Empu' neng binaal et taw, segwa', pegketalib et telung eldew mebara' ne na kaya taaw nemaal.' "
⁵⁹ Misan ga in kaya pegse'sali' pegsaksi' dye.

⁶⁰ Timinyeg metaas neng pari' dut pinegketngaan et menge' taaw beke' iningkut ye si Jesus, kwan ye, "Kaya taku' mesambag mu? Enu pegsumbungan et menge' taaw dimu?" ⁶¹ Segwa', kaya giminibek. Kaya ya siminambag. Iningkut peuli' et metaas neng pari', kwan, "Ikew taku' si Kristo neng yegang et Empu' na pegbebetugen et taw?"

⁶² Siminambag si Jesus, kwan ye, "Asal aku. Mebiri' myu aku neng Yegang et Taaw pegpeuli' ku dut menge' inarak dut langit. Mebiri' myu gasi na eset daken kebegbesagan et Empu'."

⁶³ Angkansa, inuyat et metaas neng pari' pekayan ye sabab et iseg. Kwan ye, "Manu keilangan tyu nega saksi'? ⁶⁴ Kemyu ne nekekingeg et penerwa ye dut Empu'. Enu pemikir myu?" Ginsan dye nengukum ne teup ya matey.

⁶⁵ Mayang iba timinagna' nibeg kenye. Linimbenan dye rupa ye beke' tinpal nega ya. Sinugiran dye, "Tekera'. Sinu timimpal dimu?" Sinuntuk nega ya et menge' menununggu.

Sinungu i Pedro si Jesus

(Mateo 26:69-75; Lukas 22:56-62; Juan 18:15-18, 25-27)

⁶⁶ Duun nega't legwas si Pedro. Diminateng sembatung libun neng uripen et metaas neng pari'. ⁶⁷ Pegbiri' ye penengnarang si Pedro tinengtengan ye ya beke' neres, "Iba ke nega i Jesus neng Nasareno."

⁶⁸ Segwa', siminungu ya, kwan ye, "Kaya mekesewran ku etawa kaya mekeretian ku gay mu bersen." Liminiwan ya dut lelengewan et bakud. Nemalu' manuk.

⁶⁹ Nebiri' ya et uripen neng libun beke' sinumbung ye gasi peuli' dut menge' megtitiyeg duntin, kwan ye, "Itueng taaw iba dye." ⁷⁰ Segwa', siminungu ya peuli'. Pegketbes et ingga pe' nekutkwit banar sinugid gasi peuli' ki Pedro et menge' taaw duntin, kwan dye, "Asal sembatu ke et kedye sabab taaw ke et Galilea."

⁷¹ Segwa', timinagna' ya megsumpa' beke' mengibet, kwan, "Kaya mekekilala ku ating pegsugiren myu."

⁷² Sekali' nemalu' manuk et ikeruwa. Neren-deman i Pedro sinugid i Jesus kenye, kwan, "Mura ikeruwa memalu' manuk, iketelu mu aku isungu." Angkansa, siminiyak et meklat si Pedro.

15

*Si Jesus dut Teteyumanan i Gobernador Pilato
(Mateo 27:1-2, 11-14; Lukas 23:1-5; Juan 18:28-38)*

¹ Sekali' pegdiklem nemegisun-isun metaas neng pari', menge' menunuldu' et Keseraan, sampay menge' megurang iba dye keginsanan et Sanedrin. Pinepungpung dye si Jesus beke' binibit ki Pilato.

² Iningkut ya i Pilato, "Ikew taku' Surutan et menge' Judio?" Siminambag si Jesus, kwan ye, "Ikew ne negsugid."

³ Mekansang sinumbung kenye et metaas neng pari'. ⁴ Iningkut ya peuli' i Pilato, kwan ye, "Kaya taku' mesambag mu? Nekingeg mu kansang et sinumbung dye pasal dimu."

⁵ Segwa', kaya ne siminambag si Jesus. Angkansa, neglilu' si Pilato.

*Inukum si Jesus Apang Peteyen
(Mateo 27:15-26; Lukas 23:13-25; Juan 18:39—19:16)*

⁶ Mapet-mapet teun dut timpu't Kenkaan et Neketalib pepeliwan i Pilato sembatung nepipirisu. Misan sinu tewen menge' taw ipeliwan. ⁷ Dut menge' megsagka' et Keseraan neng nekepaty kwit negatu-atu tagna' sembatung lelaki ingaran ye si Barabas. ⁸ Nepekabi' ki Pilato mekansang taaw apang legesen ya na pasal et arat ye ne na megpeliwan nepirisu. ⁹ Segwa', iningkut dye i Pilato, kwan ye, "Gay myu taku' ipeliwan ku ating Surutan et menge' Judio?"

¹⁰ Sabab nesewran ye imbeng lang sinelan et pegibuten et pari', angkansa, binibit et kenye.

¹¹ Segwa', ininduan et menge' pegibuten et pari' menge' taaw na kwan, si Barabas tewen dye ipeliwan. ¹² Angkansa, iningkut dye peuli' i Pilato, kwan ye kedye, "Ba' kwantin, enu gay myu keredyanen ku et pegbikyanaan myu neng Mengmimilik et menge' Judio?"

¹³ Nememres dye et mebasag, kwan dye, "Iransang ya dut krus."

¹⁴ Segwa', nengingkut si Pilato kedye et ketimpusan, kwan ye, "Manu? Enu keselaan ye?" Masi ga nemegberes et mebasag, kwan dye, "Iransang ya dut krus."

¹⁵ Pagka' gay i Pilato telinganen menge' taw, angkansa, pineliwan ye si Barabas. Pineglelepsan ye si Jesus mura binggey ye kedye apang iperansang.

Sinawey et menge' Sundalu si Jesus

(Mateo 27:27-31; Juan 19:2-3)

¹⁶ Binibit si Jesus et menge' sundalu dut seled pretorio*, beke' tiningkag dye ginsan neng pepehnen et sundalu.

¹⁷ Pinebedyuan dye ya et meregang samat badyu' et pegibuten et ginsan. Nenulapid dye gasi et suksuk apang ipepleng kenye.

¹⁸ Timinagna' dye megmara kenye, kwan dye, "Biyaga', Surutan et menge' Judio."

¹⁹ Pineglelepsan dye et bungbung ulu ye beke' pinegigban-igban sampay pinegsedselukuran et ungka'. ²⁰ Pegketbes kesitan, linukasan dye ya et

---

* **15:16** 15:16 pretorio - Benwa et pegibuten.

badyu' beke' pinebadyu' kenye peuli' diri yeng badyu'. Pineliwan apang iransang dut krus.

Rinansang si Jesus dut Krus

(Mateo 27:32-44; Lukas 23:26-43; Juan 19:17-27)

²¹ Lineges dye mibit et krus i Jesus si Simon neng taw't Sirene, ama' i Alejandro beke' i Rupo. Na timingka' esentin mawa' ye dut uma ye. ²² Binibit dye si Jesus dut Golgota, gay bersen, "Lungsud et Bengkarak." ²³ Binggeyan dye et inumen neng mekelangu tegelamud et mebenglu. Segwa', kaya ininum ye. ²⁴ Ganang neransang dye ne dut krus pinegbegbegian dye badyu' ye. Pinegsugalan dye apang mesewran et tegsembatu kedye ba' enu meisi' ye. ²⁵ Lisag siyam et diriklem pegransang dye ki Jesus dut krus. ²⁶ Sinurat dye dut ditdibuwat et krus sembatung sinumbungan pasal et kenye. "Surutan et menge' Judio." ²⁷ Duwang menenakew piningeran dye et kenye rinansang, sembatu set kewanan beke' sembatu gasi set gibang ye. ²⁸ Netuman pegsugiren et Kesuratan, kwan, "Nebluan ya et sembatu dut nenglakad et Keseraan."

²⁹ Sebarang megtetalib menge' taaw pepepikipirik dye ulu dye beke' nemenawey, kwan, "Na'! Ikew mengrungkat kunu' et templo pegketbes megpetiyeg pegketalib et telung eldew. ³⁰ Bewina' diri mu. Ineug ne et krus."

³¹ Kwantin gasi sawey et menge' pegibuten et pari' sampay menge' menunuldu' et Keseraan, kwan, "Nemawi' ya et iba, segwa', diri ye diki

ye mebawi'. ³² Mineug ke't krus tiban ba' ikew si Kristo neng Surutan et Israel apang mebiri' tyu. Kalu' mengandel tyu." Sinawey gasi ya et iba yeng rinansang dut krus.

Kemeteyan i Jesus

(Mateo 27:45-56; Lukas 23:44-49; Juan 19:28-30)

³³ Ganang tengeldew ne, eldew liminingeb et sengkedunyaan seked lisag telu et mapun.

³⁴ Ganang lisag telu net mapun negmara si Jesus et mebasag kwan ye, "Eloi, Eloi, lema sabakhtani?" gay bersen, "Empu' ku, Empu' ku, manu pinesaran mu aku?"

³⁵ Pegkingeg et senung megtitiyeg duun ne-megsugid, kwan dye, "Birina' myu. Pegtingkagen ye si Elias." ³⁶ Maya sembatu diminarak apang yagem ye sembatung pepekeembang dut inum-inumen neng samat langgew. Dinatun ye et yuntuk et bungbung. Tinundul ye ki Jesus apang ipesepsep kenye, negsugid nega, kwan, "Pesaran mena. Birinen tyu enu't dumateng si Elias apang ipeineug ya dut krus."

³⁷ Segwa', nengurangin et mebasag si Jesus mura nebugtuan et ginawa. ³⁸ Dingan gasi neuyat et petnga' kumut neng diningding et templo tinegnanan dibuwat seked sanad. ³⁹ Maya lelaki neng petitiyeg dut teteyumanan et krus i Jesus. Kapitan ya et senggatus neng sundalu. Ganang nebiri' ye na natey si Jesus negsugid, kwan, "Tantu banar yegang et Empu' itueng taw."

⁴⁰ Maya gasi menge' kelilibunan duun megpepayag et merayu'. Duntin si Maria Magdalena beke' si Maria neng indu' i Jose sampay i Santiago neng ari' ye. Duntin gasi si Salome. ⁴¹ Kwit duun nega si Jesus et Galilea siminunud dye kenye beke' nemeruri kenye. Maya nega ibang kelilibunan neng timinungul dut Jerusalem neng iba de Jesus.

Peglebeng ki Jesus

(Mateo 27:57-61; Lukas 23:50-56; Juan 19:38-42)

⁴² Ganang mapun et Eldew et Pegsakap, gay bersen, mura Eldew et Kepeternan, ⁴³ inurem i Jose surungan si Pilato apang engaten ye bilug i Jesus. Taw't lungsud et Arimatea si Jose beke' sembatung pegibuten neng pegesipen dut Sanedrin. Megtetagey ya gasi et pegmilik et Empu'. ⁴⁴ Neglilu' si Pilato pegkabar ye natey ne si Jesus. Angkansa, pinetingkag ye kapitan et sundalu apang ingkuten ye ba' banar. ⁴⁵ Ganang nesewran ye dut kapitan na patey ne tinugutan ye si Jose na isien bilug i Jesus. ⁴⁶ Nengelen si Jose et kedilew apang ibulung ye et bilug i Jesus neng dinatun ye dut batu neng binaal et lebeng, pegketbes tinelubid ye kelang batu dut lelengewan et lebeng apang itengleb. ⁴⁷ Si Maria Magdalena beke' si Maria neng indu' i Jose nekebiri' ba' embe dinetunan ki Jesus.

16

Negbiyag Peuli' si Jesus

(Mateo 28:1-10; Lukas 24:1-12; Juan 20:1-10)

¹ Ganang nekelibuas ne Eldew et Kepeter-nan, si Maria Magdalena, beke' si Maria neng indu' i Santiago, sampay si Salome nengelen et bebengluen sabab sumurung dye dut lebeng apang ibalung dye et bilug i Jesus. ² Pegdiklem et meriklem nega siminurung dye dut lebeng. ³ Nemegsudsugid dye, kwan, "Sinu ne tumelubid kityu et batu dut lelengewan et lebeng ti'?" ⁴ Pegdateng dye nebiri' dye netelubid ne peiged batu neng kela' banar. ⁵ Angkansa, siminled dye et lebeng. Nebiri' dye sembatung subur neng megbebadyu' et meputi'. Megarung ya et tampar kewanan. Nemeglilu' dye banar.

⁶ Segwa', negsugid kedye, kwan ye, "Kas kew peglilu'. Pegtulusen myu si Jesus neng taaw et Nasaret na rinansang. Negbiyag ne peuli'. Kaya ne atue. Birina' myu dinetunan kenye. ⁷ Segwa', panew kew, isugira' myu et menge' pepengeran ye, sampay ki Pedro, na muna ya dimyu dut Galilea. Mekita myu ya duntin samat sinugid ye dimyu."

⁸ Nemengdarak dye peugad dut lebeng. Nememigpig et peglilu' sabab et takut dye. Angkansa, kaya lang negsugid dye et misan sinu.

*Negpebiri' si Jesus dut Senung Taw
(Mateo 28:9-10; Juan 20:11-18)*

⁹ [Itue gasi menge' ibang neinabu pegketbes et pegbiyag peuli' i Jesus et keririkleman et Linggu. Nepebiri' ya meguna mena ki Maria Magdalena. Itueng libun nepeugaran tagna' et pitung meyaat neng nakem neng siminaleb. ¹⁰ Sinurungan i Maria menge' pepengeran i

Jesus apang ipabar kedye. Merupuk dye beke' megsisiyak nega. ¹¹ Segwa', kaya nengarap dye et sinugid i Maria kedye na negbiyag si Jesus sampay nepebiri' kedye.

*Negpebiri' si Jesus dut Duwang Pepengenaran
(Lukas 24:13-35)*

¹² Pegketbes, negpebiri' gasi ya dut duwang pepengenaran ye et ibang dagbes ganang megpepanew dye peugad dut kebebenwanan. ¹³ Nepeuli' dye apang ipabar gasi dut menge' iba dye, segwa', kaya lang nemengandel.

*Negpebiri' si Jesus dut Sempulu' Isa neng
Pepengenaran
(Mateo 28:16-20; Lukas 24:36-49; Juan 20:19-23; Keradya 1:6-8)*

¹⁴ Ingga nekwit nepebiri' gasi ya dut sempulu' isa neng pepengenaran ye ganang megkekaan dye. Inusiatan ye dye sabab et kektulan et ulu dye beke' sabab et kaya lang pemengarap dut menge' iba neng nekebiri' kenye pegketbes et pegbiyag ye peuli'. ¹⁵ Sinugid i Jesus kedye, kwan ye, "Surungi' myu ginsan lungsud et dunya' apang mepelkep myu Menungang Abar dut ginsan neng menge' taw. ¹⁶ Sinu mengandel beke' bewtismuan mapen keselaan dye. Segwa', sinu diki mengandel ukumen. ¹⁷ Itue menge' tenda' neng ipebiri' et menge' pemengandel daken. Kepegbe'baya' ku gemiten dye apang mepeugad menge' meyaat neng nakem beke' kebres dye et lein-leing bebresan. ¹⁸ Misan kepurut dye et seli etawa keinum dye et kekeilu, diki lang

meenu dye. Megnunga gasi mayang tegesakit neng medpen dye et keremut dye.”

*Pineribuwat si Jesus dut Lelegdangan et Empu'
(Lukas 24:50-53; Keradya 1:9-11)*

¹⁹ Angkansa, pegketbes neres kedye si Begerar Jesus, pineribuwat ya dut lelegdangan et Empu' beke' narung set kewanan et Empu' Ama'.

²⁰ Nememanew minge' pepengenan i Jesus apang mengabar dut misan embeng lungsud. Tinebangan dye et Empu'. Pinebnaran et Empu' beres ye pinebia' et minge' tenda'.]

**Bagung Pinegsulutan et Empu'
Brooke's Point Palawano: Bagung Pinegsulutan et
Empu' New Testament+**

copyright © 2013 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Brooke's Point Palawano

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-16

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 22 Feb 2024 from source
files dated 29 Jan 2022

191b5ab1-31e1-5b8e-a38c-575a2a24d6f7